

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Деветтото продолжение на Стотата
седница на
Собранието на Република Македонија ,
одржано на
16 април 2002 година

Седницата се одржа во Собранието на Република Македонија, сала 1, со почеток во 12,55 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше Томислав Стојановски, потпретседател на Собранието.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Бидејќи немаме доволен кворум, да продолжиме со општа расправа по една од точките и да оставиме само за гласање, па кога ќе се исполнат услови за гласање да продолжиме и по тој дел.

Благодарам, во тој случај продолжуваме со точка 13.

Минуваме на точка 13 - Предлог за донесување на закон за изменување на Законот за исплата на плати во Република Македонија, со Предлог на закон.

Овде не треба претставник на Владата, предлагач е пратеник, па можеме да работиме.

Збор има предлагачот г-динот Талевски.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани колеги,

Се работи токму за тој закон што Вие го прочитавте, а предлогот од Владата е за дополнување. Во првата варијанта сте во право, бидејќи точката 13 е точно законот што јас го поднесов во собраниска процедура.

Уште минатата година во септември јас ако пратеник користејќи го уставното право за поднесување на Предлог закон го искористив тоа право и поднесов еден Предлог закон кој во суштина е мошне краток и затоа оди во скратена постапка. Имено, Предлог законот се предалга цензусот кој ги обврзува приватните фирми во однос на исплатата на плати што во моментот изнесува 70% да се намали на 51%. На тој начин сакаме да постигнеме ослободување на водењето на политиката на платите на сите оние приватни компании кои имаат приватизиран капитал повеќе од 51%.

Имено, со постоечката законска регулатива тоа не е возможно затоа што постоечката законска регулатива предвидува слободно водење на политика на плати да се дозволи само во компании кои се приватизирани 70%.

Должен сум да истакнам дека Законот за исплата на плати кој беше донесен 1994 година кога степенот на приватизацијата на стопанските субјекти во Република Македонија беше мошне низок, имаше големо влијание во процесот на приватизацијата односно благодареејќи на овој Закон меѓу другото и процесот на приватизацијата во РМ се забрза.

Со оглед на тоа дека од тогаш се поминати 7 години и со оглед на тоа дека процесот на приватизацијата во РМ е во завршна фаза, имено, токму околу тоа имаше неколку спротивставени изјави сепак вистината е дека со доаѓањето на ВМРО-ДПМНЕ на власт ние наследивме веќе 70% приватизиран капитал, зборувам за 1998 година и во времето на нашето владеење приватизацијата на општествениот капитал е доведена над 90%. Овој Закон како еден од законите што ја стимулираат приватизацијата на општествениот капитал ја изврши својата улога и дојде време да се смени.

Имено, знаеме многу добро дека секаде во земјите со пазарна економија идеалниот процент кој гарантира апсолутна слобода во работењето на компаниите изнесува 51 % така што мислам дека ние како земја која тежи кон усогласување на законската регулатива со законските регулативи на Европската Унија и воопшто на сите земји со пазарна економија треба да ја прифатиме оваа промена за да можеме меѓу другото и во политиката на исплатата на платите да им дадеме целосна слобода на претприемачите и воопшто на приватната иницијатива.

Јас сум должен да напоменам дека овој Предлог закон беше разгледуван на три собраниски тела во Собранието на РМ и сакам да потенцирам дека на матичната комисија која се одржа на 5 февруари овој Предлог закон доби безрезервна подршка. Истиот ден заседаваше и ЗПК која исто така безрезервно го подржа овој Предлог закон. Истиот ден имаше и други комисији, но поради немање кворум тие комисији беа одложени така што на Комисијата за финансирање и буџет беше разгледуван

овој Предлог на закон и на седницата на оваа Комисија од 27 февруари 2002 година овој Предлог закон доби , за разлика од другите две комисии не доби апсолутна подршка, туку имаше условена подршка.

Со тоа сакам да потенцирам дека оние позитивни работи што се добиваат со оваа измена на Законот за исплата на плати би придонеле за развивање на приватната иницијатива која на ваков начин се лимитира особено во делот на политиката на исплата на плати.

Ако има потреба уште еднаш ќе го елаборирам овој Предлог закон. Благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Ви благодарам колега Талевски.

Дали некој друг бара збор по Предлог на законот?

Министерот за труд, сигурно ќе го застапувате ставот на Владата. Повелете.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Се извинувам што со задоцнување доаѓам на седница , највероватно се работи по Предлогот за донесување на закон за изменување на Законот за исплата на плати поднесен од пратеникот Александар Талевски.

Мислам дека ставот на Владата е негативен по овој закон од причина што тука се предлага процентот од 70% да се намали на 51 % на претпријатија кои не се приватизирани до тој степен за да можат да имаат слобода во однос на исплата на платите односно определување на висина на платите.

Морам да укажам на последиците ако се усвои таков предлог дека согласно просечната плата во РМ зависат и другите исплати на други социјални бенефиции во државата. Ќе биде нарушен целиот систем на исплата на социјалните бенефиции, пензиите и другите бенефиции.

Јас мислам дека пратениците особено последната година од овој мандат на ова Собрание и на оваа Влада по одговорно и по рационално да се однесуваат во однос на предлозите кои се даваат. Не негирајќи го правото на пратеникот да предложи закон или закон за измена на одреден закон од нашето позитивно право. Секое нарушување на овие односи ќе има тешки последици по однос на Буџетот на државата за оваа година, па би го замолил предлагачот да има доблест и на некој начин да го повлече законот и да се расправа по

законот кој е предложен од страна на Владата на РМ. Благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Ви благодарам господине министер.

Повторно се јавува пратеникот Александар Талевски.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ:

Видете, дополнителната аргументација зошто треба да се донесе овој закон , јас ќе истакнам неколку работи, имено, точно е дека мислењето на Владата на РМ што го добив на 30.10.2001 година е негативно и на крај вели дека "со оглед на тоа што се во тек активностите за подготовка на макроекономската политика за наредната година, а до крајот на оваа година ќе бидат направени по детални анализи за состојбата и движењето во оваа област, се укажува дека во сегашни услови не би требало да се прифати Предлогот за донесување на закон за изменување на Законот за исплата на плати.

Сега, Владата на РМ што и јас ја подржувам со мојот глас на Собранието му вели дека тргнувајќи од сето тоа Владата му предлага на Собранието да го усвои законот, но истовремено се укажува дека одредени одредби содржани во Предлогот за донесување на законот за изменување на Законот за измена на плати во РМ со Предлог закон ќе се имаат предвид при утврдување на вкупната макроекономска политика на државата за 2002 година. Со оглед на тоа што одговорот е даден во 10 месец 2001 година и со оглед на мојата доблест и доверба во Владата и јас мислам дека Владата ќе има во предвид, како што е напишано овде би ги имала во предвид укажувањата што се добива, а што се губи условно речено со промената на овој закон. Мислам дека повикувањето од страна на министерот до мене лично да покажам доблест и да го повлечам законот мислам дека не е во ред.

Што се однесува до забелешката дека на тој начин ќе се изместат одредени социјални давачки во државата, а со тоа ќе се обременат Буџетот на РМ јас би сакал да потенцирам дека влијанието на зголемувањето на платите кај другвата кои се ограничени со овој закон врз зголемување на одредени социјални давања и усогласувања на пензиите претставува само еден сегмент од таквото влијание кое кога ќе се земе интегрално несомнено би предизвикало повеќекратно позитивно влијание во државата.

Имено, во мислењето на Владата што го добивме во далечниот десети месец во 2001 година не се внесени позитивните ефекти т.е. потенцирам со евентуалното зголемување на платите, ова неколку пати ќе го потенцирам, ќе се зголеми и само по себе ќе значи зголемување на средствата кои правните лица ги уплаќаат во фондовите како пензискиот, инвалидскиот, здравственито и т.н. по основ на придонес од плати. Значи, колку поголема плата толку е поголемо и зафаќањето од платите кои приватните компании ги уплаќаат во Буџетот на РМ. Сите ние знаеме дека токму со тие фондови се сервисира најголем дел од горе наведените социјални давања. Сепак мислам дека правдањето да не се донесе овој закон со тоа што ќе се зголеми основата на која се исплаќаат социјалните давачки не држи затоа што на тој начин се зголемуваат и приходите во фондовите. Тоа е прво.

Второ, сакам да ја потенцирам благопријатноста во стопанството кое би се појавило со евентуалната промена на овој закон.

Имено, сите ние знаеме дека државата, пред се, е лош стопанственик така што тенденцијата на истиснувањето на влијанието од државата од стопанството мислам дека ќе мрда да продолжи особено затоа што на тој начин сепак дозволуваме приватната иницијатива да дојде во полн сјај да се покаже.

Исто така би потенцирал дека оние државни претпријатија кои се приватизирани помеѓу 51 и 70% и кои се подготвени во дадениот момент да извршат зголемување на платата се во мошне мал број. Прво би поставил едно прашање до Министерството за труд и социјална политика кое се противи на оваа промена, колку се очекува зголемување на вкупната маса на платите на вработените во РМ? Јас Ве уверувам дека и без овој закон оние приватни компании кои имаат можности, изнаоѓаат и други разни начини за исплата на плати. Но, за разлика од тоа, тоа да биде законски регулирано и да биде оптоварено со сите давачки спрема државата се изнаоѓаат разни разни начини кои не ги полнат државните фондови од каде се исплаќаат социјалните давачки.

Исто така се поставува и едно хипотетичко прашање дали од постојните загубари на пример ФАС 11 Октомври, да даде Господ да дочекаме влез на странски капитал и вработените во ФАС 11

Октомври да добијат големи плати. Го прашувам министерот дали тоа значи негативно влијание врз економската политика во РМ? Јас мислам дека вистината не е таа и дека треба да овозможиме овие компании комотно да ја водат политиката на исплата на плати во зависност од личните сопствени средства кои ги заработуваат на слободниот пазар. Од една страна ќе ги ставиме приватизираните компании што се 100% приватни кои со овој закон се во многу поповолна состојба во однос на компаниите кај кои државата сеуште има капитал.

Видете, ако државата има капитал во одредени фирми зошто да ги ставаме во подредена состојба во однос на апсолутно приватните фирми и на тој начин фактички државата двојно губи. Губи со тоа што не се покачуваат платите од каде се полнат социјалните фондови од една страна аи од друга страна со таа хендикепираност профитот што се создава во мешовитите компании значи приватно-државни секогаш ќе биде драстично помал во однос на профитот што се создава во приватните компании.

Јас мислам ако се направи една подлабока анализа на оваа мала промена, мислам дека ќе го имаме позитивното мислење од Министерството за труд и социјална политика. Благодарам.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Благодарам, повелете г-дине министре.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Благодарам г-дин потпретседателе, ова се јаки аргументи изнесени од страна на пратеникот во врска со фактот што повисоки плати нормално на повисоки плати се плаќаат поголеми износи на придонеси по однос на платите.

Меѓутоа, во дадениот момент состојбата е таква што еве да ги земеме загубарите каде се 37 илјади вработени на кои оваа Влада им овозможи да им се докупи стажот од 1993-1994 година, па до сега без да бидат исплатувани плати и без да бидат исплатувани придонеси во фондовите пензиски, здравствен, вработување и т.н.

Во моментот Владата цени дека овој процент кој стои во законот сеуште треба да опстои, а решение е во што побрза приватизација односно доприватизација на сите преостанати претпријатија кои

тој процес не го довршиле. Оваа Влада во оваа насока направи доста напори и тоа што остана за оваа Влада да приватизира, мислам некаде 60 до 70% го направи значи ни останале најпроблематичните фирми од кои фондовите нема да имаат никаков придонес така што навистина ќе се доведеме во тешка ситуација фондовите и тоа пензискиот, здравственото и Заводот за вработување кој фактички треба да издвојува средства за исплата на одредени бенефиции на луѓе кои ќе стекнат право на пензија, на луѓе кои ќе стекнат право на надоместок за невработеност и нормално право на здравствена заштита. Токму ова се причините според кои се водеше Владата и даде негативно мислење по однос на Предлогот на законот од г-динот пратеник.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Колегата Талевски се јавува повторно за збор.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ:

Се јавувам за последен пат, да не бидам здодевен, ќе се обидам на следниов начин.

Имено, несомнено дека аргументите на Владата на РМ, конкретно министерот за труд и социјална политика до некаде се издржани. Меѓутоа, исто така ќе морам да потенцирам дека со доаѓањето на власт на нашата коалиција, ние сепак презедовме некои обврски пред се во однос на што побрзо и поквалитетно имплементирање на пазарното стопанство во РМ. Многу е тешко да се говори воопшто за имплементација на пазарно стопанство каде имаме било какво ограничување на сите сопственици кои имаат сопственост над 51%. Тој, општо прифатен светски процент на сопственост со што се овозможува апсолутна слобода во работењето на компаниите, сакале ние да признаеме или не, сакале ние тоа ние да се случи или не, тоа ќе мора да се случи во РМ. Овој Закон за ограничување на исплата на плати беше донесен во 1994 година и дефакто имаше своја оправданост и логика во тогашниот општествено-економски и правен амбијент. Имено, во тој период од трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал беше на самиот почеток, во услови на застарен нереформиран банкарски систем и со постојни инфлаторни движења.

Како резултат на таквиот општествено-економски и правен

амбијент, тогаш беше масовна појавата, зборувам на 1994-1995 година, беше обезбедување и зголемување на платите на правните субјекти преку нивно задолжување кај деловните банки. Со оглед на тоа дека во тој период деловните банки од своја страна доделуваа кредити на деловни субјекти, но не секогаш на база на економска основа и доделуваа кредити повеќе за купување на социјален мир, овој начин на ограничување тогаш беше оправдан.

Како резултат на таквиот амбијент беше нереално зголемување на платите во РМ во тој период. Често беа не заработени. Потенцирам дека беа не заработени за разлика од сега кога приватникот, приватниот сопственик на 51 % од компанијата многу тешко ќе се одлучи да дели не заработени пари. Голем број на ризични ненаплатени пласмани од деловните банки знаеме како завршија. Завршија на товар на државата и се поголемиот притисок врз инфлаторните движења на земјата.

Во такви услови како еден од инструментите на економската и фискалната политика за запирање и контролирање на инфлацијата во Републиката беше и донесување на Законот за исплата на плати. Тој, ја оправда својата улога во тој период. Но, од тој период до денеска, општествено - економскиот и правниот амбијент во државава е квалитативно променет. Имено, трансформацијата на претпријатијата со општествен капитал во голем дел е завршена. Мислам дека ќе се согласиме со министерот дека над 90% од таа трансформација е завршена, што резултира со давање најголем број претпријатија со управувачки пакети што ги имаат субјекти или мал број лица. Исто така, банкарскиот систем е релативно реформиран и под многу поголема контрола на Народната банка на Република Македонија, што од своја страна во голема мерка ги намали или во целост ги искорени причините за неселективни или ризични пласмани на банките со цел за обезбедување средства за плати.

Исто така, можам да посочам уште низа аргументи по основ на Мислењето на Владата на РМ. Во Мислењето на Владата на РМ, од 26.10.2001 година се предлага Собранието да не ги усвои предложените измени. Како аргументи се истакнува забрзување на степенот на

приватизацијата, што не треба да образложувам дека тој аргумент не држи.

Негативно влијание на исплатата на одделни социјални давачки, она што во суштина и г. министер Ибраими не се согласува со донесување на овој Предлог закон.

Првичните анализи на компаниите што би имале право, внимавајте не велам би ги зголемиле сигурно платите на своите вработени, потенцирам дека на овој начин тие компании само добиваат право, во зависност од своето работење, на еден чист пазарен принцип добиваат право да ги зголемат или да не ги зголемат платите. И толку.

Значи, ние не можеме да очекуваме дека во приватните компании ќе почнат да се делат не заработени плати. Така што тој страв треба да го тргнеме на страна. Од друга страна, исто така ние како држава, апсолутно немаме право во оние приватни компании кои се приватизирани до 51 % и кои имаат заработени средства на пазарни основи, со кое право ние им го скратуваме правото да ја водат кадровата политика.

На крајот на краиштата јас би сакал да потенцирам дека на овој начин се овозможува приватните компании, целосно приватните компании кои доаѓаат се повеќе и повеќе во РМ, влегуваат во дејности што до вчера ги држеше под свои ингеренции државата, влегуваат во една привилегирана состојба да со своето активно водење на политика на плати едноставно ги апсорбираат сите стручни кадри, сите носачки човечки ресурси од постојните државни компании кои не ќе можат да се спротивстават на сето тоа поради лимитирањето на водењето на политиката на плати.

Како резултат на сето тоа може да ни се слуша апсолутно кадрово осиромашување на сите оние компании каде државата има удел, но се приватни. Приватните компании, за сметка на жестоко одење напред и добивање на веќе готов, квалитетен искусен кадар кој на 100% приватните компании ќе им донесе мошне брз профит, се лимитирани во тоа. На овој начин, не само што ќе го спречиме, односно ќе дозволиме приватниците, приватните компании да работат по пазарни услови, туку и го заштитуваме оној мал процент од државен капитал кој се уште не е приватизиран.

Сепак опстојувам на моето мислење дека овој закон ќе донесе прогрес во РМ, и пред се ова е еден од основните услови за било која држава да се нарече проевропски оријентирана, дека било која држава го поддржува пазарното стопанство. Како држава не можеме само декларативно да ги поддржуваме тие работи туку тоа треба да го направиме и со одредени законски промени.

Се надевам дека успеав до некаде да ги убедам моите колеги пратеници да го поддржат овој Предлог на закон.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор г. Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Господине потпретседателе, почитуван претставник на Владата, г. министре,

Со законот на колегата Александар Талевски и со другиот закон од Владата, се отвора едно многу важно и битно прашање во РМ, од аспект на макроекономскиот развој, тоа е прашањето на платите на вработените во РМ. Законот што е предложен од Владата и понатаму предлага замрзнување на платите на сите вработени во јавниот сектор во РМ, и замрзнување на платите кај сите трговски друштва што не се приватизирани над 70%. Законот на г. Александар Талевски нуди едно друго решение. Нуди решение да бидат ослободени од замрзнување, да имаат слободен раст корисниците на трговски друштва што се приватизирани над 51%. Прашње многу битно, многу важно за целокупно макроекономски развој на РМ.

Господинот Талевски покрена едно друго прашање. Министерот даде гледање на Владата од еден друг аспект, дека ваквиот закон не треба да се поддржи од аспект на маркоекономската стабилност, бидејќи делот на буџетските средства, нормално, ќе се зголеми за оние социјални давачки и придонеси врзани за порастот на платите. Тоа се пензиите, тоа се социјалните помошти и сите придонеси од аспект на издашност на Бџетот за социјалната структура или слично.

Ова прашање треба да го гледаме од еден друг аспект. Министерот и претставникот на Владата треба да укаже дека коалицијата кога дојде на власт, особено ВМРО-ДПМНЕ, коалицијата заедно со ДА на граѓаните на

РМ, нудеа еден друг пристап, други видувања, други илузии. Тие велеа дека стапката на бруто домашниот производ ќе расте за 8%, порастот на вработеноста во 1999 година ќе биде 26%, во 2000 година за 20%, во 2001 година 16% и во 2002 година за 18%. Не би сакал да отворам расправа што е реализирано. Ништо не е реализирано од тоа. Затоа имаме ваков начин, после 4 години владеење на оваа коалиција се уште имаме замрзнување на платите и во јавниот сектор, дури нема осет ни сознание дека треба на приватните претприемачи, на оние приватизирани одредени фирми каде државата водеше политика, над 51 % нема чувство дека тука треба, за она добро што го објасни предлагачот на овој закон, г. Талевски. Тој тоа добро го објасни. Добро го објасни и целокупното превземање во делот на политиката макроекономска и микроекономска, во делот на сите други сегменти од развојот што би требале во ова прашање да се отворат од она што беше ветувано, од она што требаше да направи Владата, до она што е направено.

Министерот особено се осврна на делот на она што направила Владата во делот на загубарите. Исплатила одреден дел на ПИО, исплатила по 12 плати. Господине министри и на Владата на РМ, мора да се констатира дека приватизацијата на загубарите во РМ, не ја водите со јасен концепт, пред се од аспект на развој на политиката на државата и од аспект на социјалната политика на луѓето вработени во претпријатијата загубари. Свесни сме што се случува меѓу Синдикатот, меѓу Владата и меѓу овој Парламент. Бидејќи не водиме јасна, водиме дневно политичка концепција. Оваа Влада, со доаѓањето на власт ветуваше и едно основно ветување беше дека ќе се вработуваат лица кои примаат социјална помош со давање средства од Буџетот за нивно вработување. Ништо не е реализирано. Ќе се отвораат инвестиции во јавните работи. Што е реализирано? Ќе се врши продажба на атрактивни претпријатија на заинтересирани странски инвеститори и зголемување на вработувњето. Да, точно е, делумно реализирано, тука е продаден македонскиот Телеком. Точно овој закон, треба да кажеме отворено, се однесува токму на оној дел атрактивни претпријатија што се продаваат.

Законот на Александар Талевски, македонски Телеком е продаден 51%. 51% има странски инвеститор. Кога се продаваше Телеком, во Договорот, покрај другите услови за развој во инвестиции велеше дека вработените ќе примаат европски плати. Сега ние, со овој закон, имаме пречка. Од една страна имаме странски инвеститор кој остварува огромен профит и кој вели доколку не постои закон во РМ, за ограничување, дека ќе пораснат платите на вработените во Телеком, ние немаме никаков проблем да ги исплатиме тие пари во делот на групацијата на МАТАВ или на ДОЈЧЕ -Телеком. Но, вели државата, Република Македонија не ни дозволува.

Што тоа значи понатаму? Понатаму значи дека дел од профитот што странскиот доминантен сопственик со 51 % би ги исплатил на вработните чии просек изнесува, особено кај вработените во голем дел од 300 до 350 марки, а има сознанија дека се исплатуваат и по други основи, ги стимулираме да исплатуваат по други основи. Во овој Парламент се отвори расправа и во средствата за јавно информирање, бидејќи менаџерите во македонски Телеком и тие потпаѓаат под удар на овој закон, прават разни, да не речам во извесна смисла, правни или разни форми, бидејќи еден странски менаџер вработен во Телеком кој не може да добие плата, нема да работи за 500 или 1.000 марки. менаџерите дојдени во Телеком од првиот ешалон, или вториот ешалон примаат по 20-25 илјади евра. Тие прават преку регистрација на други фирми. Но, вработените во Телеком не можат да ги земаат платите. Не е само Телеком.

Прашањето што овде се поставува и Владата на РМ, треба да каже е колкав дел останува што треба над 70%, односно од 50 до 70% што не е приватизиран тој дел, кој е тој дел што би направил удар и инфлација односно зголемување на буџетот и макроекономската стабилност. Владата излегува дека во РМ, во основа завршена е приватизацијата на општествениот капитал, со исклучок на загубарите што се во ликвидација и се продаваат. Инаку, другиот дел на фирмите, кажавте, сега сме сведоци дека во последната, пред изборите, на македонската берза почнаа да копираат 40 или 50 фирми што се последен дел, остаток на државен капитал. Некаде се 5%, некаде 15%. Значи, во Република Македонија над 70%

имаме приватизација. За тие фирми нема никаква пречка да ги зголемат платите. Кој е делот до 70%?

Затоа сметам дека без таква аналитика што Министерството и Владата треба да ја направат и законот на Александар Талевски, во основа би требало да се поддржи. Со тоа што, доколку Владата не убеди во делот на аналитичките проценки дека ќе имаме дел на нарушување на макроекономската стабилност во РМ, со зголемување на платите, а точно и тоа да кажеме дека одреден дел на зголемување на платите, знаете во Телеком каде имаме 5.000 - 6.000 вработени не е исто 20% за здравство да плаќаат на 300 марки или на 1.000 марки.

А, кој е другиот дел? Точно. Ќе имаме пораст на вкупниот раст на платите и во стопанството и во нестопанството. Што сакаме во Република Македонија? Прашање е што сакаме? Да имаме ниски плати и ниски придонеси, за да имаме ниски пензии и ниска социјална помош или сакаме високи плати, високи придонеси и да имаме висока социјална помош и високи пензии? Тука има нелогичности. Не држи бранењето во основа дека порастот на платите, да, јавните, буџетарите, во ред е. Буџетарите, и тоа е прашање дали можеме да го издржиме повеќе.

Врз основа на ова што укажав, врз основа на ветувањето на ВМРО-ДПМНЕ, не е одржливо 1994 година и платите. Знаете вие во здравството 150-200 марки. Не одржливо е тие плати после 4 години владеење на една Влада. И, секоја година ни нуди таков закон.

Овој дел е нешто сосема друго. Дел на оние фирми кои се приватизирани, бидејќи основата, знаете, основата на приватизацијата е 1%. Дали 51% е приватизирано или е приватизирано 99%, управувањето, раководењето, менаџерирањето е исто. Нема никаква разлика.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:
(ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Целокупното раководење и управување го имаат со 51%, со тоа што имаат влијание другите акционери кои се различни и имаат 49%. Но, одлуките во основа се со право на надзор. Затоа врз основа на одредени проценки би требало да се направи одредена корекција за оние фирми кои добро работат а се под удар на

законот и на кои законот им е пречка за зголемување на платите. Еден е таков, Телеком. Има многу фирми кои добро работат, се обраќаат за зголемување на платите. Токму од таа потреба и колегава Талевски го поднесе тој закон.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот министер Бедредин Ибраими.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Не сакам да полемизирам со пратениците и со аргументите кои ги изнесуваат. Претежно аргументите се јаки. Јас тоа го истакнав и пред малку, во врска со изјаснувањето на господинот Талевски.

Се спомнаа доста работи, се упатија доста критики кон оваа Влада, што направила и што исполнила за овие три ипол години. Јас сепак ќе морам да укажам на некои работи.

Дојдовме да владееме до момент со нагомилани многу проблеми и нерешени прашања во оваа земја. Донесовме Закон за укинување на Законот за смалување на вработувањето. Знаете ли што се случи по укинување на тој закон? 70% од вработените по основ на овој закон беа отпуштени од страна на работодавците. Значи имаше фиктивни вработувања. Владата односно јас како министер за труд и социјална политика не погрешив кога ја покренав таа иницијатива за укинување на тој закон. Значи имавме вработувања по стричеви и баби, мајки и сестри, жени и деца и не знам кој се друго, а за кои државата си плаќаше придонеси. Се покажа дека тој закон не беше одржлив и навистина бројот на отпуштени работници од тие работодавци е огромен, токму од единствена причина што државата веќе не плаќа придонеси за тие луѓе.

Не е точно дека за време на владеење во оваа коалиција не е зголемен бројот на вработувањето. Јас ќе ви доставам точни податоци, но не сакам да ме држите за збор. Секоја година, додека владее оваа Влада имаме околу 50 илјади нови вработувања во оваа држава, дали е тоа на определено или е тоа не непоределено време, но во никој случај не стихиски вработувања без покритие, во очи на изборна година. Тоа оваа Влада нема да го направи ни оваа година, иако е изборна година.

Не сакам да бидеме погрешно сфатени во јавноста дека Владата, поточно министерот за труд и социјална политика е против либерализација во однос на исплата на плати. Таква либерализација постои кај

сите приватни стопански субјекти. Таму нема никакво ограничување во однос на плати. Ограничувањата се однесуваат само во фирми каде што државата има свој капитал 30%. Токму не е случајно што се прави тоа ограничување, оваа Влада настојува и тоа ограничување да постои. Претежно се работи за фирми од кои нема голема корист во однос на исплата на одредени придонеси во одредени фондови на оваа држава.

Јас повторно нема да земам збор. Ставот на Владата го изнесов. Не бранам личен мој став, туку бранам став на Влада и предлагам пратениците да не го поддржат овој закон.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

За збор повторно се јави господинот Александар Гештаковски.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

И јас не би сакал да полемизирам со министерот затоа што нема што да се полемизира.

Од се она што беше ветено ништо не е реализирано.

Би се задржал на делот од кој тој сакаше да укаже и да каже дека е неуспех и дека било затекната една состојба во делот на вработувањето и таканаречениот рамков закон за вработување.

ВМРО-ДПМНЕ и коалицијата за тој проблем имаат запишано во својата програма, ќе се распише државен заем за вработување. Од тоа нема ништо.

Господине министри,

Можеме да полемизираме со делот на вработените или невработеноста. Можеме со статистиката на вработените во Република Македонија и врз основа на Државниот завод за статистика и врз основа на Заводот за вработување. Бројот на невработени е 367.319 невработени. Ставка на невработеност 39,1%. Можеме да ја гледаме структурата

Бројот на невработени во 1998-2002 година, разликата е точно 100 илјади невработени. Во јануари 1998 година биле 257.873 невработени, јануари 2002 година 367.319 невработени. Точно 100 илјади новоневработени.

Понатаму не знам дали да зборуваме за делот на сиромаштијата, за делот за сигурноста на вработените или несигурноста на вработените. Особено би сакал да укажам во делот на таканаречениот закон за кој вие велите дека голем дел биле пријавени како сестри, браќа.

Јас можам да ви потврдам дека и сега од тој закон има вработено околу 26 илјади а останати се, односно работниот однос им е престанат на околу 17 илјади, што значи тој закон одигра една улога во своето постоење.

Која е улогата на оваа Влада која ветуваше мерки за вработување и колку вработи? Наместо да вработи останаа уште 100 илјади новоневработени лица. Камо оваа Влада да размислуваше и да размислува во оваа смисла. Точно е дека директорот на Заводот за вработување излезе со една иста таква нова идеја за вработување односно закон кој влезе во владина процедура, врз основа на мои сознанија, за ново вработување и стимулирање на вработувањето, не знам до каде е Владата со таа постапка.

Би било интересно од овој Парламент, да не зборуваме за таа тема, да се истакне што презема и што мисли да преземе Владата за намалување на вработувањето или што превземала за овие 4 години. Многу е интересно и многу е битно тоа прашање да се излезе со факти, особено и за законот кој вие на самото доаѓање на власт го укинавте, сметајќи дека овој закон е еден од најлошите закони, дека ќе предлагате нови закони и нови мерки, а ништо не предложивте. Основа нема. Самиот Завод за статистика кажува дека бројот на вработените, како што кажав јануари 1998, јануари 2002 година е разлика од 100 илјади новоневработени.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор пратеникот Александар Талевски.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ:

Во ниеден момент ниту сакав ниту очекував дека овој предлог на закон за измена на Законот за плати ќе предизвика една анализа на досегашното целокупно работење на Владата на Република Македонија. Би сакал конкретно да се концентрираме на дадената измена.

Со оглед на тоа што мислењето на Владата е негативно и потекнува од 2001 година и ако се вратиме со мислите наназад ќе се сетиме дека 2001 година беше најтешка година од постоењето на Република Македонија, ќе се сетиме дека имавме една страотна криза во Република Македонија. Ова го прашувам министерот, можеби ова е причината поради која Владата не го прифаќа овој предлог - закон за измена на Законот за исплата на платите. Значи со оглед на тоа што во крајното резиме од писмото на Владата стои дека тоа

длабоко ќе се изреализира за 2002 година, бидејќи не е направено, имавме страотно тешка година, зборувам за 2001 година, прашањето е, дали ако се договориме овој закон да стапи во сила на крајот на 2002 година, дали Владата тоа би го прифатила бидејќи на тој начин во буквална смисла би била не само стимулирана туку и обврзана да го разгледа во постапката за проектирање на макроекономската политика за 2002 година.

АЛЕКСАНДАР ГЕШТАКОВСКИ:

Само едно објаснување за министерот, по однос на претходната дискусија што ја имавме.

- Престанок на работен однос заснован со Законот за зголемување на вработувањето.

Вработени биле, министри, вие кој го критикувате овој закон 41.577. Работа им престанала на 17.665 работници. На работа остануваат 23.919. Мислам дека тоа на вас ви е познато. Иако не беа тие останати, како што вие велите нанесле штета, наместо 100 илјади, зголемувањето на невработеноста ќе ви беше 130 илјади.

ЛАЗАР КИТАНОВСКИ:

Би сакал да укажам дека и покрај меѓусебните согласувања, поврмени, меѓу министерот и предлагачот на законот, мислам дека станува збор за различни колосеци. Едната идеја е идејата на пратеникот Талевски, а другата образложението на Владата.

Образложението на Владата е, морам да признам, во стилот на Социјалистичкиот сојуз, некогашен, како, донесена е некаде одлука сега и мора на секој начин да се објасни дека тоа што се предлага не е добро, иако во предлогот на господинот Талевски има многу логика. Станува збор имено за приватни фирми кои над 51% се приватизирани, каде што профитот ги диктира платите, нормално до колку е тоа трговско друштво успешно ќе подели солидни плати за вработените, а до колку не е, тоа нема да го направи. Од друга страна станува збор за интересот, самиот профит да ги стимулира работниците. Тоа е една прилика каде што македонската левица и десница практично се согласуваат дека приватниот сектор има многу регуларни шанси, преку зголемување на профитот, практично да ги зголеми платите на работниците. Со кочењето на предлогот на законот на господинот Талевски, практично се доведуваме во ситуација, вработените да не можат да добијат повисоки плати заради

ограничувањата на Владата, додека менанџментот, бидејќи има прилика и обично се работи за странски капитал и тоа може да го направи на друг начин. Таков заклучок, практично се оштетени нашите граѓани кои се вработени во тие профитабилни фирми, а тоа нема никаква врска со тоа што направила Владата за загубарите.

Следен елемент е: досега Владата имаше можност, од октомври месец минатата година до сега да направи анализа, до колку точно дека тоа нешто би пореметило во, да речам политиката, односно Буџетот да даде такви анализи па да видиме во кои сектори. Едноставно се работи за бројки. Владата има инструменти, има министерства, има луѓе и требаше да покаже аргументирано каде би се пореметиле тие односи. Но тоа не е направено и затоа велам дека тоа ми личи како да е некое писмо од Социјалистичкиот сојуз до Собранието на Република Македонија. Така не се работи, особено ако сите инсистираме дека приватниот капитал треба да се форсира. Ако се форсира на него треба да му се дадат услови и амбиент, а тоа да го направи на вистински начин, особено затоа што инфлацијата во Република Македонија после она што беше успех на претходните влади на Република Македонија, Македонија е стабилизирана и не претставува некоја поголема опасност да дојде до нова инфлација. Ако има таква опасност Владата тоа требаше да ни го покаже со бројки.

И на крајот само би завршил, навистина е шокантно, прв пат слушам дека во Република Македонија досега има нови 200 илјади вработувања. Министерот рече 50 илјади секоја година, значи 1999, 2000, 2001 и 2002 годика. Значи 200 илјади нови вработени. На сите нови вработени им честитам и им пожелувам многу успех во нивната понатамошна работа.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Збор има министерот Бедредин Ибраими.

БЕДРЕДИН ИБРАИМИ:

Не е моја врлина да зборувам на ветер, без податоци, а јас ќе ви ги доставам тие податоци дека од нашето владеење секоја година од 40-50 илјади нови вработувања имаме. Ако мислите дека општеството на Република Македонија стагнира на тие луѓе кои се нашле во тоа време и не сме имале нови раѓања, стареење на луѓето, тоа е друго прашање. Ниту светот почнал со нас ниту ќе заврши со

нас. Јас тоа ќе го аргументирам и на средствата за јавно информирање уште утредента ќе им ги предочам тие податоци кои биле вработувањата за овие три ипол години.

Тоа што го реков во однос на укинувањето на законот за зголемување на вработувањето, господинот Гештаковски го потврди. Јас прашувам кои се тие 17 илјади лица кои беа вработени а сега се отпуштени. Не 41 илјада, тогаш вие велевте 60 илјади имаме. Ние ве убедувавме дека нема 60 илјади, дека има 37 илјади. Вие нон стоп тврдевте дека има 60 илјади, но еве сега потврдивте дека сега има 41 илјада. Можеби ќе беа и 100 илјади вработувања, тоа ќе беше на сметка на државата. И после престанокот на важењето на овој закон бидејќи беше со ограничен рок на важење, најверојатно ќе се соочевме со оваа појава со која ќе се соочевме сега. Имаме отпуштања на 17 илјади вработени по овој основ затоа што државата им плаќаше придонеси. Тие си вршеа перење на пари, извлекуваа пари од нивни жиро сметки на име на плати, на име на трошоци, за бензин, авто гуми, гориво, мазиво и неznam што. Тоа беше законот за зголемување на вработување.

Одговорно тврдам дека претежно беа вработувани лица од потесните семејства на работодавците. Тоа ќе го докажеме. Ќе ви доставиме список и ќе го видите тоа. Мислам дека знаете дека земјата помина низ неколку кризи, почнувајќи од косовската па и сега таа што ја имавме, а мислам дека оваа Влада многу успешно се носеше со сите случувања, со сите кризи кои се случија и дојдовме до овој степен каде што имавме одредени договори, одредени измени на Уставот, нови закони и фактички дејствуваме, односно стартуваме од нова позиција, обезбедена за новата генерација, за еден помирн и поспокоен живот. Уште еднаш потенцирам дека Владата не го поддржува овој закон.

Предлогот што го истакна во последната дискусија господинот Талевски некако држи, а нашата препорака е таква што, иако беше предлогот во 2001 година дека ќе ја разгледаме состојбата во 2002 година. Знаете каква ни беше состојбата во 2001 година и како претставник на Влада не се противев на таков предлог измената на законот да важи од 1 јануари 2003 година.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот Лазар Китановски.

Ако сакате да ме сослушате, па потоа земете збор.

Не ми е драго да имаме расправа меѓу пратеници и министер. Излеговте со свои ставови, оставете да работиме во врска со законот. Имате право на говор, не ви го скратувам, само повикувам на разум.

ЛАЗАР КИТАНОВСКИ:

Господине потпретседателе, Парламентот значи расправа меѓу Владата и парламентарците. Тоа е прва лекција во парламентаризмот. Не значи расправа меѓу пратениците и меѓусебно, туку токму меѓу Владата и Парламентот.

Во таа смисла, би му укажал на министерот дека прво треба да ги поднесе бројките овде во Парламентот, тој рече дека ќе ги даде на јавноста. Тој е прво одговорен пред овој Парламент, ако веќе има такви бројки, може денес да ги донесе да ги соопшти. Прво беа 50 илјади, сега беа 40 до 50 илјади, утре ќе бидат сигурно 20 до 30 илјади. Значи, мојата сугестија е, треба да ги презентира пред Парламентот, а индиректно и пред јавноста. Овој начин дека ќе ги даде пред јавноста а го заобиколува Парламентот, мислам дека не е во ред. Со бројките навистина треба да бидеме многу внимателни. Испаѓа дека законот кој ние тогаш го донесовме бил штетен за државата, а овие нови наводни 200.000 вработувања кои се фантастични не ми е јасно дали се во корист или на штета на државата. Тоа не го знам бидејќи нема бројки, а министерот вели дека би сакал да комуницира со јавноста, а не овде со нас пратениците, со Парламентот. Инаку, останувам и понатаму на тоа дека Законот на господинот Талевски треба да се примени и тоа веднаш. Овие игри со многу закони кои се одложуваат, меѓу кои Законот за корупција, а и други закони, мислам дека на тој начин Владата практично ги избегнува своите одговорности. Во оваа држава секој добар закон може да се донесе, меѓутоа, ако важи од 2002 година, значи после новите избори. Тоа е крајно неодговорно. Влада на Република Македонија е Влада на Република Македонија, Парламентот на Република Македонија е Парламент на Република Македонија. Законите треба да се применуваат веднаш, освен по исклучок, ако постои консензус односно ако постои некаков државен интерес. Овде мислам дека практично се прави обид да се изигрг предлогот на законот на господинот Талевски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор господинот Димитар Бузлевски.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, почитувани претставници на Влада,

Иако Законот е многу краток по својата содржина, станува збор за една суштинска измена која треба сеопфатно да се проанализира што таа нуди и кои импликации би настанале во економските текови во Република Македонија со усвојувањето на овој закон. Значи, треба да се направи една анализа што и кои предности ги носи законот, дали тој закон е пазарно ориентиран, дали со усвојувањето на овој закон би се подобрил економскиот амбиент во кој стопанисуваат правните субјекти во Република Македонија и колкави ефекти би биле директно во корист на непосредните производители, оние кои го остваруваат профитот во одвивањето на стопанската дејност. Тоа е едната страна која треба да биде предмет на анализа и која што сигурно дека предлагачот ја проанализирал штом се одлучил да предложи ваков концепт на Законот, тргнувајќи од потребата да се подобри нормативата во пазарниот амбиент кој што е присутен во Република Македонија.

Од друга страна, познато е дека во Република Македонија се прокламира потребата од макроекономска стабилност која што треба да биде основа, а и била во изминатиот период, на макроекономската политика и која што како стабилност треба да се одржува и во наредниот период. Два основни таргети врз кои што почиваше макроекономската стабилност во изминатиот период беа девизниот курс и неговиот однос спрема денарот и нормирање на порастот на платите како лимит, бидејќи процената беше дека ако се пушти слободно движеше на порастот на платите тоа може да имплицира нарушување на стабилност или макроекономска нестабилност, што во една дадена ситуација во 1992-1993 година се случи во Република Македонија со еден закон кој што беше донесен, кој што продуцира високи стапки на инфлација кои во 1992 година беа на ниво на 2000 стапка на инфлација. Но споредбено од тоа време до ова време овој закон се носи во еден поинаков амбиент затоа што законот во себе нуди една провокација на правните субјекти подобро да работат, подобро економски да ја завршат својата работна дејност, што значи да остварат поголем профит од кој профит ќе може тековно да исплатуваат плати според планот на работната организација на правното лице, кој што го има како деловен план врз основа на што

очекува и да ја зголеми работната ангажираност и мотивираност на вработените за остварување на уште поголем профит. Тоа е суштината.

Колегата Гештаковски кажа дека отсутствуваат многу анализи. Првенствено отсутствува анализата за кој опфат на правни лица ќе важи овој закон, колкав број на вработени ќе ја имаат подобноста од користење на предложените измени на законот и со тоа да се постигне целта која што е предвидена, а која што е дадена во содржината на законскиот проект, целта на предлагачот. Но од друга страна стои опасноста дека многу мал број на субјекти ќе бидат опфатени или ќе бидат опфатени некои поранешни јавни претпријатија, кои што врз основа на монополска положба и неспроведување на одредбите од договорот за продажба на тоа тогаш јавно претпријатие, а сега акционерско друштво во приватна сопственост на странец остварува високи профити во држава Македонија на товар на граѓаните кои користат услуги од тоа јавно претпријатие. Тоа се Македонски телекомуникации кои единствено може да бидат многу радосни ако се донесе овој закон со оваа содржина, затоа што ценам дека другите субјекти се во една економска неможност промтно да го реализираат она што ние овде ќе го донесеме како закон. Јас секако ќе го подржам законот затоа што сметам дека амбиент-тот во кој што се носи нуди имплементација на овој закон и дека повеќе сум за една пазарна ориентација која треба дневно да се внесува во нашиот економски амбиент за да немаме администрирање во тој поглед или пак да не ги правдаме неуспесите на правните лица или нивното недоволно работење од аспект на неможност да ги мотивираат вработените за остварување на поголем профит, што на крај значи дека треба платите да се пуштат да растат согласно резултатите на фирмите во кои што се планира да се исплаќа плата како резултат на остварена добивка или профит како резултат на успешно или неуспешно работење.

Не би сакал објаснувањата кои овде беа давани да се однесуваат на период од пред четири години, затоа што што повеќе се споредува тој период од пред четири години на сите во Република Македонија повеќе од јасно им станува дека тогаш беше поинаку во однос на она што како состојба го има сега, и тоа поинаку во корист на еден поширок слој на луѓе кои ги чувствуваат тие резултати од тогашното владеење ви за ви сегашните резултати кои

се од економска гледна природа катастрофални по македонската економија, ако се анализира таа во овој момент, затоа што сето што ќе се објаснува за тоа како било тогаш не дава за право да се поврзува со тоа дека затоа што тогаш така било, сегашните резултати се такви какви што се односно многу лоши. Сега ако го анализираме укинатиот закон за зголемување на вработувањето, тога е една од грешките, а имаше многу грешки кои ги направи оваа владеачка гарнитура која владее во овие три и пол години, а која не направи една добра анализа што се опстигна со тој закон, која беше целта на имплементацијата на тој законски проект во Република Македонија и се тргна во една серија на критики дека на таков начин се постигнуваат само фиктивни бројки кои крајно имаат за цел да го оштетат буџетот во Република Македонија. Дека тој закон претежно се однесувал на фиктивни вработувања, на семејни вработувања, на фамилијарни вработувања и дека на таков начин постоела опасност од вработување на 100.000 нови лица во Република Македонија. Сето што беше понудено за објаснување да се критикува тој законски проект, секако оние што го кажуваа тоа треба да бидат свесни дека сето тоа пак го оправдува тој законски проект, затоа што ако се оди на создавање на економски амбиент за развој на семејните или фамилијарните бизниси, ако оваа Влада е пазарно ориентирана треба да знае едно дека најкрупните резултати во развиените пазарни економии на запад се остваруваат во рамките на малите бизниси во кои доминираат фамилијарните или семејните бизниси. Па што ако се трошеле средства од Буџетот за поддржување на таквата работна ангажираност на малите фирми; Зарем е тоа голема штета? Па една од функциите на Буџетот во Република Македонија е редистрибуција на прибраните приходи и протезирање на бизниси кои ќе носат профит, а кои на свој начин ќе задовлат многу потреби во вкупниот економски живот во Република Македонија. Ќе го зголемат производството, ќе ги зголемат приходите за јавна потрошувачка, ќе го намалат бројот на невработените и крајно ќе придонесат за извозната ориентираност на македонската економија. Тоа се логиките кои се присутни во една пазарна економија, а кои одат во прилог на тезата дека малите бизниси треба да се поддржуваат, затоа што тогашните власти во Република Македонија со исти средства во Буџетот - јас ги имам овде прегледите, во услови на многу помал буџет во Република Македонија поддржуваат

социјални програми од 14 милијарди денари. Значи, во Република Македонија трансферите за социјалата и кога буџетот беше 42 милијарди денари изнесува 13,5 до 14 милијарди денари, а сега имаме состојба буџетот да е 70 милијарди денари да изнесува исто така 14 милијарди денари. Оттаму се гледа неспремноста на оваа Влада, би рекол и на овој Парламент да има слух за социјалната сфера и неможам да го разберам министерот кој ги оправдува ваквите потези и кој се согласил еден буџет во Република Македонија да биде 72 милијарди денари, а за социјалата да се трошат 14,9 милијарди денари, а во исто време во 1998 година кога буџетот бил 45-46 милијарди денари и тогаш се трошеле исти средства. Значи лоша социјална политика, лош однос на Владата кој социјалата, затоа што дефакто Владата се определила да троши за други потреби во оваа Република, дали се тоа намештаи, дали се згради, дали се коли, дали се други потреби, јас неznam, меѓутоа, факт е дека социјалата е приближно на исто ниво во Буџетската потрошувачка во однос на периодот за кој што се зборува, периодот на 1998 година или периодот на владеењето на СДСМ.

Оттаму, би очекувал дека на тој план ќе се каже нешто поинаку во однос на ова кажаново, а нема да се импровизира со изкази дека оваа Влада во овој период секоја година вработува 40 до 50 илјади нови вработувања. Господа, Заводот за вработување е институција во рамките на оваа држава, кој е под директна владина контрола. Јас имам овде преглед. Прегледот е од 25.02.2002 година. Тоа е институција која е во рамките на Владата на Република Македонија и е под директна контрола. Овде се кажува дека во јануари 1998 година бројот на лица кои бараат вработување во Република Македонија бил 257.873 лица, а бројот на лица кои бараат работа во јануари 2002 година е 367.319. Тоа значи бараат работа и оние кои стекнале право да бараат работа, меѓутоа, бараат работа и оние кои изгубиле работа во овој период. Бројката е зголемена за 110.000. На секој во Македонија му е јасно дека лицата кои бараат вработување се со бројка од 367 илјади и по број на жители сме единствена земја во овој регион или ако сакате од земјите во транзиција во која се постигнала ваква висока бројка на невработени во однос на активно способните лица кои бараат работа. Ова се податоци кои се од Владата на Република Македонија и пред кои треба да имаме почит. Единствено има

поголеми вработувања во Република Македонија и тоа мора да се одбележи дека е факт, и бројките тоа го кажуваат, во јавниот сектор. Тоа значи во стручните служби на овој Парламент секој ден гледаме нови вработувања, тоа значи во министерствата и агенциите, затоа што бројката се зголемила за 15 илјади нови вработувања во државната администрација. А овде и од устата на овој министер се кажуваше дека јавната администрација треба да претрпи реформи во Република Македонија, дека заради тоа во Република Македонија треба без работа од јавната администрација да останат 5.000 или 4.600 или 5.400 лица.

ДИМИТАР БУЗЛЕВСКИ:(продолжение)

Но за сметка на тоа се примаја 20 илјади нови лица. Многу викаат дека тоа се лица со партиски книшци, дали на едната партија, дали на другата партија, што значи дека во пресек на таа бројка имаме 15 илјади нови вработување, а во исто време бараме аранжмани со ММФ, со Светска банка, сакаме да извршиме реформи во јавната администрација кои што ќе бидат во интерес на пазарната ориентираност на македонската економија и кои што ќе ги подржуваат како јавен сектор реформите во македонската економија. Значи, имаме многу различни односи на Владата во оваа свера кои што ама врска немаат со реформски зафати и кои што се провоцирани од тесно партиски интереси кои како обврска се преземале во еден претходен период, а на ваков начин се реализираа во РМ.

Овој закон ќе го подржам затоа што сметам дека со овој закон се подобрува пазарниот амбиент и се отвара простор на предприемачите и менаџерите, бизнисмените да ја креираат својата политика во рамките на овие одредби од законот т.е. да бидат пазарно ориентирани и да го насочуваат совето делување во функција на остваруваше на поголеми профити,

НИКОЛА ЈОВАНОВ:

Почитувани претставници на владата, почитувани колеги,

Аргументите од страна на предлагачот ги чувме. Тие беа доста образложени и мислам дека суштината од сето тоа може да се извлече, а атоа е што станува збор за фирмите во кои приватниот капитал е над 51% што значи доминантен капитал. На таков начин ние даваме до знаење дека го подржуваме приватниот капитал во функција на подобрување на својата работа во дотичните компании.

Имено, единствената можност на менаџерите на тие фирми е да ги наградат вработените за квалитетната работа, за поголемо производство или сл. е токму тој модус да го имаат системот на наградување со зголемување на нивните плати. На таков начин се ствара и една комплетна клима во општеството дека приватизацијата на фирмите и вработените кои работат во таквите фирми немора постојано да бидат осудени на некакви ниски плати или на сиромаштија. Значи, сепак постои можност луѓето кои работат во таквите компании ако добро работат и да заработат.

Од друга страна аргументите на г-динот министер т.е. на Владата се дека ваквата измена на законот би направила некаква загрозеност на макроекономската рамка со многу просто линеарно движење дека заради зголемувањето на платите во овие компании би се зголемила просечната плата во Републиката на што се темели пресметката на давачките за социјалната заштита и тн. и некако би се генерирала инфлација.

Некој од дискутантите спомена и навистина ми е жал што не е направена една ситуација на моделот, не е направена една анализа и оценка за да видиме што тоа значи од една многу проста причина, за колкав број субјекти се работи, за колкав број вработени се работи и дали сето тоа може да се вклопи во макроекономската рамка. Кога би имало една ваква симулација темелена на една добра анализа и проценка не би биле сега како пратеници пред една многу голема дилема. Дали со своето неприфаќање на ваквата законска одредба предложена од г-динот Талевски на некој начин го кочиме приватниот капитал, а од друга страна силно се залагаме за развој на приватниот капитал и движење кон пазарните општества, или пак заради недостиг на бројките и нашата несигурност дали со тоа ќе ја заголемиме нашата макроекономска рамка, ќе го изгласаме овој закон, а од друга страна ќе предизвикаме нарушување на таа макроекономска рамка и ќе влеземе во некаков систем на некоја спирала на инфлација, што беше споменато и што се случило 1992-93 година. Иако приликите не се исти се согласувам со 1992-93 година со сегашните прилики. Мислам дека требаше да имаме многу повалидни анализи, бројки за да можеме точно да утврдиме како пратениците ќе се одлучат. Во секој случај ваквиот предлог на предлагачот заслужува внимание и заслужува поддршка, иако од друга страна не добивме валидни бројки за сето она што

значи нарушување на макроекономската рамка на која воглавно се повикува министерот.

Мислам дека предлогот заслужува внимание, а можеби треба да се размисли за некое, би рекол средно решение, да се дозволи на ваквите компании покачување на платите, меѓутоа до одреден процент ако сето тоа биде пресметано во рамките на макроекономската рамка на ниво на државата. Значи, се дозволува на компаниите покачување на платите, мислам на компаниите кои имаат над 51% приватизиран капитал, со одреден процент, 10, 15 од 20%. Вака остануваме ускратени за таквата информација и жалосно што тоа кај нас предизвикува дилема, меѓутоа во секој случај бидејќи се одредуваме за пазарна економија и стимулацијата на приватниот капитал, предлогот на колегата Талевски држи и заслужува подршка.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Има збор г-динот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Почитуван потпретседател, почитуван предлагач на законот,

Би сакал да го изнесам моето мислење во врска со овој закон и во врска со нешто што беше овде истакнато и во врска со наредниот закон на дневен ред, за кој апсолутно мислам дека има допирни точки со овој закон и дека ние неможеме изолирано еден од друг да го гледаме. Ќе се обидам да ги прескокнам сите оние работи кои на еден или друг начин беа искажани во оваа расправа, меѓутоа пред се г-дине потпретседателе би сакал претходно да ја кажам мојата забелешка за начинот на кој почна да работи ова Собрание во последниве два три месеци. Неможејќи да обезбеди нормални услови за работа сега пратениците скокаат како галопирачки стада од еден на друг закон а свесни дека ниедна од таа проблематика не ни е завршена, така што замислете ја вие и сите ние ситуацијата во која што добиваме ние покана за дневен ред за кои точки денес да дојдеме на седница на Собранието на РМ и во секоја од тие точки мораме да размислуваме подеднакво по пат на лотарија која претседавачот ќе ни ја извлече во тој момент за да продолжиме да работиме по неја. Доаѓаме тука како на лотарија и чекаме што ќе извлече девојката или момчето од кутијата за бинго, која точка ќе ни ја извлече и така ние од дома мораме да се подготвуваме.

Значи, законот за корупција ни е дојден до една фаза, до амандмани, мораме и за него да размислуваме бидејќи е сериозен закон, кога влегуваме во салата, ама во исто време мораме да размислуваме и за законот за високо образование и за законот за средно образование, ама и за законот за основно образование, како и за законот за научно - истражувачка дејност, кој е скокнат. Сега одиме на законот за плати, а чиста случајност е што можеби заради немање на приступни предлагачи по оваа точка не отидовме на законот за осигурување на депозити или законот за инспекција на трудот. Сега замислете ја ситуацијата со нас пратениците кои мораме секое сабајле буквално како средношколци пред наставен ден од шест часа да размислуваме кој час ќе ни биде првиот.

Јас ве молам таа практика некако да се обидете да ја надминеме, затоа што секогаш во секој момент вие можете да кажете имаме кворум ја прекинуваме расправата и се враќаме веднаш на законот за средно образование. И ајде сега ние ...

(покажува куп материјали)

Сакам јас да ви покажам, ова е купот материјали кој во овој момент е на седница и кога ќе влезам во салата неznam вие со што ќе почнете. Овде се 2000 страници и јас морам во истиот момент да размислувам кои се тие амандмани и брзо да се враќаме на нив. Па да имавме мемориски и процесорски чип во главата секој од пратениците немаше толку брзо да можеме да уключиме и да го најдеме тој фајл за кој амандман и за кој закон се работи од овој куп овде. Затоа квалитетот на расправата паѓа, затоа министрите доаѓаат ад хок подготвени, неподготвени а пратениците уште помалку подготвени, бидејќи министрите си имаат неколку свои закони кои ги бранат, а ние си имаме 100 сопствени закони кои ги браниме, или кои треба да ги гласаме и неможеме да се снајдеме во сите нив. Затоа ве молам некаков елементарен ред да има.

Ова го кажувам помеѓу другото и заради фактот дека овие два закони кои се сега на дневен ред ги почнавме повторно по обратен редослед, а токму ова Собрание го донесе дневниот ред прво да одиме со владиниот закон за плати, па после со законот кој го предлага г-динот Талевски и има некаква логика во тоа. Сега од условите кои ни ги диктира Собранието, немало пратеници во тој момент, немало претставник, одиме на Законот од страна на предлагачот пратеник и целиот систем на работа едноставно се иземстува. Сега мене

што ми останува друго освен да се трудам во такви хаотични услови на работа себе си да се доведам во ситуација да можам да работам.

Јас почитуван потпретседателе и почитувани пратеници, предлагачи на закони овој закон го гледам заедно со законот што го има предложено Владата. Дозволете да кажам зошто иако мислам дека ако доаѓаат два закони од двајца предлагачи кои припаѓаат на исто парламентарно мнозинство, едниот е пратеник другиот е министер од истото парламентарно мнозинство во суштина работата не ја менува многу, елементарно барем би требало да бидат во иста насока. Тие не се во иста насока Владата предлага една политика во однос на политиката на плати во РМ и таа во основа се содржи во наредниот закон кој ќе го гледаме со ист наслов, а почитуваниот Талевски предлага друг закон кој оди во малку поинаква насока од онаа која Владата ја зацериува. Јас мислам дека Собранието во крајна смисла би требало да биде консеквентно и да прифати една политика по однос на исплатата на платите или политиката на плати во РМ. Таа да биде или во насока да имаме рестриктивна политика на плати во РМ и понатаму, што во основа мислам дека Владата предлага, или да имаме полиберална политика на плати, меѓутоа тоа да важи за сите кај кои се однесува рестрикцијата на плати. Овие два закона се во различна насока. За оние кои се приватизирани под 70%, а над 51% се предлага либерализација на системот на плати, целосна либерализација, а додека системот на плати кој го регулира државата преку буџетот и фондовите на државата предлага Владата да го задржи системот кој сега е на сила и кој во една или друга насока е во сила од 1994 год, со многу строга, па дури и ригидна контрола на платите во јавниот сектор.

Со оглед дека вториот јавен сектор поединечно гледано е најбројната група на вработени во РМ, од прилика 310-320 илјади вработени во РМ дури 100 илјади се во јавниот сектор, што опфаќа околу 95 до 96 илјади во буџетот и во трите фондови, особено буџетот и фондот за здравство и дополнителни уште 10 до 15 илјади кои тука не ги калкулираме, кои се во јавните претпријатија на РМ на државно или локално ниво, кои пак од своја страна се исто јавен сектор во оваа држава и чии односи на исплата на платите, начинот на работење, финансиите и тн. директно ги регулира државата, Собранието, Владата,

не е битно. Во таа смисла сметам дека Собранието денеска која и одлука да ја донесе мора да донесе одлука во иста насока и за оние кои работат во приватниот сектор помеѓу 50 и 70% и оние кои работат во јавниот сектор ќе остане ист режимот на плати, затоа што инаку ќе се доведеме во ситуација овој процент кој постепено паѓа према 51%, тој тешко се враќа назад за разлика од државните плати, овие 100 илјади луѓе вработени во државните институции кои секогаш со некаква одлука на Собранието или Владата можеме повторно да ги заробиме во регулирање на платите. Кај приватизираните кога еднаш ќе ги ослободите после ви треба сериозни општествени, социјални, политички и други напори за да повторно ги вратите во рамката на контрола на нивните лични доходи, затоа што ќе биде тешко после да им објасните дека платите треба да ги регулираме.

Одтука јас би сакал да го кажам мојот личен став. Мене не ми е страна, не ми е туга идејата законот на г-динот Талевски да се донесе. Тоа значи да се ослободат од стегите на контрола врз платите оние претпријатија кои се приватизирани над 51%. Меѓутоа, од друга страна не можам да сватам дека во истиот момент ќе донесеме закон кој го предлага Владата за 100 илјади вработени да има уште поригидни услови, кои не само што не дозволуваат да се ослободат платите од таквата контрола, туку напротив не се овозможува ниту да се усогласуваат со движењето на пораст на цените на мало или индексите на трошоци на живот во државата, а тие трошоци на живот се движат незначително. Од тука би сакал да имаме како Собрание еднаков пристап и до колку овој закон на г-динот Талевски се усвои тогаш законот на Владата да не го усвојуваме за да се овозможи кај овие 100 илјади луѓе во буџетските и во фондовските установи да има поинаков пристап согласно на другите. А ако мене лично ме прашувате јас би сакал да остане контролата врз платите на двете страни, меѓутоа тоа ќе зависи од односот во Парламентот.

Да потсетам уште на нешто. Македонија својата макроекономска стабилност ја постигна многу тешко и цената која сега ја плаќа за да ја одржува формално макроекономската стабилност преку контрола на индексот на трошоци на живот и пораст на цените на мало односно контролата на инфлацијата меѓу другото во основа е контролирано со неколку инструменти кои се повеќе контролни и се повеќе административни одколку што се

економски и повеќе се директни отколку индиректни. Тоа го контролираме со монетарната политика со контролата на јавната потрошувачка која за жал од година во година се зголемува и со контрола врз платите. Ако почнеме да ги испуштаме овие две три узди на контрола на потрошувачката во државата јас сум убеден дека ќе изгубиме чекор по чекор со вакви отстапки и контролата врз инфлацијата во државата или пак ќе ја сведеме само со ригидна монетарна контрола која нема да даде толку добри резултати затоа што ќе почне секторот на платите да се ослободува, па секторот на јавната потрошувачка, тоа ќе почне да ги зголемува цените и ќе настане дисторзија во системот. Зголемените цени, монетарната политика како што сега ни е конструирана и понатаму ќе инсистира да ги контролира со зголемување на монетарната маса и со зголемување на инфлацијата од 1, 2 3% годишно и ќе дојдеме во таква дискрапанција да почне големо социјално раслојување.

Од друга страна мислам дека во Македонија процесот кој сега е на сила, а тоа е дека во македонското општество ако сте сиромав шнасите да осиромашите уште повеќе се огромни заради политиката на оваа власт и ако сте многу богат шансите уште повеќе да се збогатите се исто така многу големи во ова општество, Меѓутоа, да не заборавиме дека во втората категорија на богати кои имаат шанси да се збогатат со ваква политика има неколку проценти од населението, не е битно кој, меѓутоа на другата страна сиромашни чии шанси да осиромашат уште повеќе се огромни и живеат 2/3 од населението на РМ. Структурата во средината се одлева 90% надолу према осиромашување и неколку проценти среќници, блиски до власта во онаа структура која се збогатува и има шанси да се збогати. Значи оваа Влада не води политика на урамнотежување на социјалната состојба во државата, туку води политика на ..., ако сте богат ќе имате шанси да ее збогатите уште повеќе, а ако сте сиромав ќе имате шнаси да се осиромашите уште повеќе од колку првите. Во оваа насока мислам дека законот, вака како што се предложени двата закони ако се донесат ќе повладуваат на таквата ситуација. Законот од г-динот Талевски ќе се однесува на оние кои се приватизирале над 51%, меѓутоа не на оние над 70%.

НИКОЛА ПОПОВСКИ: (Продолжение)

Во ваква ситуација, според Законот на господинот Талевски ќе се збогатат до 57 а не и над 70%, како што е

сега контролата врз платите, а тоа се претпријатија кои со својата успешност на своите вработени ќе им овозможат да почнат постепено, а можеби и рапидно да ги зголемуваат своите платни фондови и исплатата на платите на вработените. Бројот на таквите претпријатија претпоставувам дека не е многу голем, меѓутоа далеку од занемарлив. Социјалната ситуација на тој дел од населението, не заради нивната ефикасност, заради законското решение ќе почне да се движи нагоре. Ќе почне да ги влече цените на пазарот, на товар на оние чии цени не можат да се повлечат, заради контролата врз платите од страна на државата, а тоа е сто илјади вработени во оваа држава во јавниот сектор, а тоа се од прилика една третина од вкупно вработените. Тој сектор е најјакиот во оваа држава. И сега, во исто време, вие на една помала група ќе им дозволувате на товар на овие останатите да ја зголемуваат личната потрошувачка во општеството, евентуално под тој удар да ги покачат помалку цените кои за нив ќе бидат повеќе прифатливи заради зголемување на платите, а на оваа друга група, малото покачување на цените ќе им изгледа уште поголемо, затоа што Владата предлага закон со кој ограничувањето на платите останува и понатаму.

Мислам дека ќе направиме уште поголема грешка, ако имаме различен пристап према овие две категории на граѓани.

На крајот на краиштата, мислам дека ако влеземе во ситуација на мали отстапки, спрема едни, а не спрема други, можеме да влеземе во зона на губење на макроекономската стабилност, не само заради овој закон, туку заради повеќе можни вакви пробивања од една страна, и од друга страна, уште понеправедна социјална редистрибуција на доходот кој останува на располагање во државата, без разлика во кој домен, а овој пат зборуваме за личната потрошувачка. Не ги знам напамет бројките, меѓутоа статистиката што ни ја дава Републичкиот завод за статистика во Македонија отприлика 50% од бруто домашниот производ оди во лична потрошувачка. Под 20% катастрофално лошо во инвестиции и од прилика, другите одат во јавна потрошувачка, кој повторно дел се трансферираат према лична потрошувачка преку системот на плати. И ако вие сега во оваа шема на распределба на бруто домашниот производ одите во насока на ослободувањето на оној коњ, кој

најмногу може да ја повлече потрошувачката во општеството, а тоа е личната потрошувачка, мислам дека ќе направиме проблем, со тоа што ќе го нарушиме главниот столб на макроекономската стабилност преку контрола на инфлацијата. Таа контрола на инфлацијата на сите ни е јасно ќе ја носи и контролата на курсот на денарот во оваа држава и како така не одржува во живот. Замислете на ваква катастрофална ситуација, со толку многу ликвидации, стечаи, невработеност, дури и од оние кои се вработени една петтина не земаат редовно плати, некои се на принудни одмори, што по статистика поблиску е да ги третираме како невработени, да додадете уште спирала на инфлацијата која може да ни избега од контрола.

Инаку, зошто ова го зборувам. Мислам дека на сите ни е совршено јасно дека иако имаме 360 илјади невработени и 315 илјади вработени, плус самостојните земјоделци, статистиката што ги опфаќа неznam кој е нивниот број, совршено ни е јасно дека сите оние што не земале плата 3, 4, 5 или 6 месеци, или се на принуден одмор 3, 4, 5 или 6 месеци, а се водат како вработени, всушност не се вработени. Статусот на вработен значи дека вие одите на работа, заради таа своја работа добивате надомест во вид на плата и врз основа на тоа ви се плаќаат придонесите за здравствено и пензиско осигурување. Тоа е вработен. Ако немате надомест за својот труд и ако немате придонеси да ви се уплаќаат за пензиско и здравствено осигурување, вие сте невработен. Во нашава држава од тие 320 илјади вработени, според некои статистики кои порано ЗПП ги дистрибуираше, сега од Заводот за статистика немам најнов податок, меѓутоа, од прилика 15 до 20, 22% не земаат плата или не одат на работа и тие се во категоријата на фиктивно вработени, односно реално не вработени. И во таква ситуација не ни треба сега дополнително долевање на масло во целата ситуација, на масло во огнот во целава ситуација, со што ќе нарушиме една политика на која барем до сега се покажа дека без разлика која Влада постои во Република Македонија, кој е гувернер на Народната банка, односно кој ја контролира монетарната власт, имаше некаков консензус, а тоа е контрола на личната потрошувачка преку контролата на платите. Кога веќе би се случил

преседанот по овој закон под број 14 на дневниот ред, или 13, сега неznam како е, предлагач каде што е господинот Александар Талевски, кого го почитувам заради напорите што ги прави за овој закон, мислам дека ќе се доведеме во ситуација на нерамноправен третман кон политиката која ја води државата, зашто политиката, зборувам државата зошто ги водела и претходните влади и претходните монетарни власти и сегашната власт и сегашната монетарна власт. Мислам дека компактоста на таа стабилизациона или антиинфлациона програма базира помеѓу другото и на тврди принципи на залагање за таа програма. Ако почнеме меко спуштање на таа програма во одредени насоки, мислам дека ќе направиме грешка.

Второ, или последно, исто така јас апсолутно не сум владин портпарол во оваа ситуација, меѓутоа сум свесен дека делот од стабилноста на државата ќе базира и на јавната потрошувачка во буџетот на Република Македонија. Доколку се случи овој закон да помине така како што е предвиден од господинот Талевски, и ако Парламентот го одобри, тогаш ќе се повлече и вториот закон со ист статус да бидат и некои други вработени, меѓутоа, имајте предвид дека во Македонија е изграден систем на некои давачки од Буџетот или од фондовите на државата кон граѓаните кои базираат на исплатените плати во претходните неколку месеци просечни за стопанството. Кога во стопанството би се нанел удар на покачување на платите, па макар и во одредени делови, како што сега се предлага. На пример, типичен пример е Телекомот компанијата која е 51% приватизирана, тие сеуште имаат контрола врз платите од страна на овој закон. Кога тоа би се ослободило во Телеком, веднаш има услови новиот сопственик да направи покачување на платите. Ќе има уште и во некои сфери. Државата планира приватизациони зделки и во некои други јавни претпријатија, со што јас лично не се согласувам апсолутно, меѓутоа кога ќе дојде на дневен ред и тоа ќе го дискутираме, ќе се ослободат и таму можностите за плата.

Во тој случај, просечно исплатените плати во Република Македонија во изминатото тромесечје, или шестмесечје, веднаш, по ефектите на овој закон неколку месеци ќе почнат да ги пумпаат давачките на државата од други сфери, врз основа на што се

пресметуваат тие исплати: пензискиот фонд, социјалните давачки, ќе ги покачат своите нивоа заради покаченото ниво на пресметка на основицата на која тие базираат, исплатата на платите во стопанството. Што значи, покачување на платие во стопанството ќе има веднаш буџетски ефекти на страна на буџетот кон овие слодви на граѓаните и потоа ќе дојдеме во уште поапсурдна ситуација дека и од буџетот некои почнуваат да се движат во нагорна, или надолна линија под ефектите на овој закон, независно од целата ситуација кои тие во тој момент ја уживаат. Значи, некои корисници на буџетот под дејство на вториот закон ќе останат закочени во своите исплати, некои корисници на буџетот, кои не се корисници на плати, меѓутоа, на социјални давачки, или на пензии во Фондот и тн., ќе имаат поинаков третман, зашто основицата ќе им се покачи. Основицата можеби ќе се покачи за половина процент, меѓутоа, сеуште од квалитативен аспект гледано, значи дека ќе има поместување. Тоа е една неизвесност, со која не знаеме како понатаму ќе се движиме.

На крајот, во врска со ова што го кажа министерот, мислам дека има некоја методолошка недоследност.

Господине министре, Македонија има околу 320 илјади невработени и апсурдно е да тврдите дека во рок од 4 години промената на вработените по природен пат се извела на ниво на 50 илјади годишно, што од прилика е 200 илјади во рок од 4 години, затоа што тоа значи дека во Македонија работната сила во период од 4 години за половина се менува, што е апсурдно. За 4 години таа се менува во сооднос 1 врз 40 по 4, затоа што е толку работниот век 35 до 40 години, една идеална 40-тина помножена по 4, 10-тина најмногу по природен пат. Меѓутоа, мислам дека во тие статистички податоци што се презентираат има една недоследност, што во Македонија може да има и 200 илјади вработувања за 4 години. Значи, тоа не се нововработени. Тоа се само вработувања, кои Заводот за вработување ги регистрира. Тоа значи дека вие во парламентот само од 120-те пратеници кои се сега, да не земам пример и со други, заради мобилноста на работната сила имате во текот на 4 години, 400 вработувања, меѓутоа, тоа се истите 120 луѓе, кои не се нововработени. Дошол од некоја фирма, се професионализира во Парламентот, Заводот го регистрирал како нововработен во Парламентот. Потоа се

одјавил, го назначила Владата за директор на некоја јавна здравствена установа, се одјавил од парламентот и се пријавил во Битола да речеме, во здравствената установа како директор на Јавната здравствена установа и таму го регистрираат сега одново, како нововработен. Тоа е нововработен и ново вработување е остварено преку Заводот за вработување. Меѓутоа, тој не е новобработен. Работната сила мигрира. Се работи за нововработените. Инаку, во случај кога ние би имале 200 илјади нововработени, а во исто време имаме 100 илјади пораст на невработеноста, по таа логика значи во Македонија имаме 200 илјади вработени за 3,5, или 4 години, меѓутоа, во исто време сме изгубиле 300 илјади работни места и имаме негативна разлика од 100 илјади. Така што, статистиката која е овде треба да се презентира методолошки доследно. Не се работи за бројот на вработувањата, јас како Никола, можам за 4 години да сменам 4 работни места и 4 пати ќе се пријавам во Заводот за ново вработување во некоја фирма или претпријатие и тој ќе ме регистрира 4 пати. А всушност, јас не сум ни одлеан, ни влеан во контингентот на невработени, и нововработени. Сум бил вработен и останувам вработен. Тие менувања на работните места не влијаат. Тие се природен процес и она што е битно да се гледа не е колку нови се вработени, туку резултатот на оние кои изгубиле, или напуштиле работно место и оние кои добиле работно место. Тоа е резултат за овие 3,5 години во Македонија е минус 100 илјади, спроед статистиката која е од Заводот за вработување. Ако министерот, или Владата не ја прифаќа како методолошки исправна, тоа е друго прашање. Меѓутоа, мислам дека тоа е веќе стручна расправа која треба меѓу Заводот за статистика, Владата и Заводот за вработување да се изедначи.

Јас лично мислам дека статистиката на Заводот за вработување е точна. Бидејќи, по дефиниција невработен е оној кој бара работа. Тој кој бара работа е пријавен таму. Тој што е пријавен, а не бара работа, по нашите законски одредби се минусира во одредени услови. Два месеца активно не барал или шест месеци и тн.

Од тој агол гледано, заборавете го ова што го зборував со методолошката пристрасност на министерот. Мислам дека кон законите, односно кон односот на материјата која ја обработува овој закон и

наредниот закон од Владата, треба да има во Парламентот изедначен однос. Ако треба на едните да ги либерализира платите, тогаш може на другите да ги либерализира, барем во насока на овозможување на следење на трошоците на животот кај вработените во јавната администрација. Тие трошоци на живот не се големи. Месечниот се според статистиката на Владата, од последната статистика што ги има издадено, месечниот трошок е од прилика 0,7%. Половина од тоа е 0,35% и тоа не се големи, а би биле методолошки исправни како Парламент. Инаку, на неког да му дозволиме целосна либерализација, а на другите 100 илјади во државната управа да не им дадеме ни половина од порастот на трошоците за живот, мислам дека би било од аспект на нас парламентарците и од аспект на Собранието различен пристап и погрешен пристап и економски и политички и социјален различен и погрешен пристап.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

По програмата за работа, треба да направиме во 15,00 пауза. Имаме едно извинување према колегата Крале Спанчески, кој се пријави за процедурално, меѓутоа, сметам дека ќе имаме многу малку расправија околу ова. Се излагав во својата претпоставка и така ќе му дадам можност откако на колегата Поповски ќе му ставам само едно до знаење: дека ние дојдовме со утврден дневен ред и тие точки сите се на дневен ред, а за тоа, во кое време ќе се разгледуваат и како, јас мислам дека со тоа не се менува ни формата, ни содржината. Ако господинот Поповски мисли дека формата и содржината се исти, јас мислам дека формата не ја менува содржината. Ако господинот Поповски мисли дека формата и содржината е исто, јас му се извинувам.

Повелете господине Спанчески.

КРАЛЕ СПАНЧЕСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Јас мислам дека на време се пријавив како прв говорник и тоа процедурално со единствено барање за свикување на итна седница на која ќе расправа Собранието за состојбата и безбедноста на сообраќајот на патиштата во источниот дел на Република Македонија.

Имајќи предвид за крајно рунираната сообраќајна структура во делот на Источна Македонија, сведоци

сме на секојдневни сообраќајни несреќи на патиштата во овој дел на државата од кои голем дел завршуваат трагично.

Последната несреќа се случи во населеното место Облешево, во близината на Кочани каде на 14-ти април, животот го загубија две малолетни девојчиња, што не се први жртви, односно за последните 33 години само на овој потег имаме 22 жртви на патот кој го поврзува Велес, граничниот премин Делчево.

Како последица на ова, патниот правец Кочани - Штип е веќе блокиран повеќе од 24 часа. За сега се користат другите алтернативни патишта, бидејќи во овој дел на Република Македонија, не е инвестирано во таквата инфраструктура повеќе од 10-тина години, а имаме драстично зголемена фреквенција на моторните возила. Затоа бараме парламентот на РМ најитно да расправа за овој проблем, за да се минимизираат условите, поради кои секојдневно се случуваат сообраќајни несреќи и се губат животи на граѓаните од РМ. Како резултат на сообраќајниците, кои ни од далеку не ги задоволуваат основните критериуми за нормално одвивање на сообраќајот на патиштата во овие краеве.

Сега би кажал само неколку збора во врска со Законот, кој е предложен од колегата Александар Талевски. Малку сум вчудоневиден од политиката и нормално, она што го слушавме од досегашните дискусанти. Имено, се работи за закон, кој се состои од еден член, а додека вториот само го дава терминот од кога стапува во сила овој закон. Би кажал само неколку збора. Овој закон за оние фирми кои се приватизирани 51%, односно кога веќе приватниците го имаат доминантниот капитал и се дава можност тие сами да го дефинираат износот на личните доходи на вработените во овие фирми.

Значи, досегашниот закон велеше: фирми кои се помалку од 70% приватизирани, ќе немаат никаква можност во овој дел, значи со зголемување на платите во овие претпријатија да ги стимулираат работниците. Тоа е само еден од аспектите, додека јас мислам дека целта поради која е предложена оваа измена на овој закон е токму можноста за натпревар, бидејќи 2002 година од февруари месец повеќе е можноста мобилната телефонија да биде монопол е завршена и веќе имаме нови провајдери, а исто така, монополот завршува 2004 година и за македонскиот Телеком,

односно за секој нов понудувач за услугите на Телеком и на Мобимак, тој е во една супериорна позиција, понудувајќи поголеми примања на веќе високиот образовен кадар на Телекомот и може да дојде до одлевање на овие кадри во фирми кои секој ден можат да се појават на македонскиот пазар. Значи, тоа е можност за натпревар и јас верувам секој оној што може и создава, треба да биде награден. Тоа се нормални закони во економијата, поготово во делот на платата и наградувањето на трудот.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Крале Спанчески. Предлагам пауза за ручек од 15,00 до 16,00 часот. Ќе работиме до 19,00 часот. (Пауза од 15,00 часот) (по паузата седницата продолжи во 16,20 часот)

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Продолжуваме со работа.

За збор се јави г-динот пратеник Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Господине потпретседател, почитувани колеги, добро е да беше и министерот тука, да го почекаме ли министерот?

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Министерот е тука.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Не, не го гледам министерот за труд и социјална политика.

Не е задолжително, но добро беше да биде тука бидејќи сакав да упатам некоја порака и до министерот. Претпоставувам дека во меѓувреме ќе дојде, бидејќи цело време ја следеше расправата до пред малку.

Сакам да ви речам дека причина за моето излегување на говорница беше да поддржам било каква иницијатива која оди во насока на зголемувањето макар и посредно води во насока на зголемувањето на вработувањето, или која отвора простор за добри законски решенија кои што ќе стимулираат вработуваше како што е впрочем и овој. Бидејќи навистина станува збор за едно најкомплексните прашања со кои што се соочува граѓанинот во оваа држава. Не е никаква мудрост, само да ве потсетам дека сите последни анкети на јавното мислење за тоа кој е најтешкиот проблем со кој се соочуваат граѓаните на оваа држава се посочува токму вработувањето. Значи, не е ниту криминалот, корупцијата, ниту социјални, ниту сиромашнијата, туку на прво место е

вработувањето, бидејќи посредно преку него се решаваат и лепеза на сите овие други прашања. Затоа реков макар и едно прашање кое посредно додирнува проблемот на вработување тој ја заслужува нашата поддршка. Јас ќе кажам отворено, овој закон го поддржувам токму заради овие причини. Мислам дека би било добра работа, ова Собрание би завршило доколку еве, на иста линија се најдат пратениците од најжестоките политички конкуренти во ова Собрание. Предлогот е од пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ, а како што видовте најмногу го бранат пратениците од пратеничката група на СДСМ. Мислам дека само на тој начин доколку се обединиме околу фундаменталните прашања кои го оптоваруваат граѓанинот на Република Македонија можеме како пратеници и својата функција да си ја завршиме како претставници на граѓаните на Република Македонија. Оваа Влада навистина му должи и на Собранието, меѓутоа, пред се должи на граѓаните на РМ, одговор на прашањето зошто во оваа свера немаме до денес стратегија. Министерот се обиде пред малку да објасни зошто Владата не понудила нов закон за поттикнување на вработувањето ако веќе на самиот старт од својот мандат го укинал законот кој што за волја на вистината обезбеди многу висок степен на вработување и тоа токму на сметка на државата. Државата е должна покрај другото и да води грижа за вработување на луѓето. Ако сакате на тој начин посредно ќе ги решава социјалните проблеми со кои се соочува. Македонија во Уставот се определи и проектира да гради социјална држава. Мене ми е совршено јасно зошто ВМРО-ДПМНЕ, мислам пратениците кои не го поддржуваат овој закон, или Владата не излезе со една стратегија за вработувањето како што впрочем кажа и министерот овде, бидејќи владата била преокупирана со многу други проблеми, Владата била преокупирана со воените дејствија, со огромна група на бегалци во Македонија и не можела да посвети доволно внимание на вработувањето. Јасно е и овде не треба да има чудење на некои пратеници зошто Владата не излегува со јасна стратегија за поттикнување на вработувањето. Станува збор, за две партии кои што го сочинуваат костурот на ова собрание, парламентарното мнозинство и Владата кои имаат сопствена политичка би рекол идејна ориентација десна, или десно од центарот. И природно е тие партии ќе го стимулираат капиталот, профитот, ќе го стимулираат крупниот, за македонски прилики и ова е крупен

капитал. Впрочем, тука нема никаква тајна, сите десни партии во Европа и во светот тоа го прават. Но, оваа Влада на почетокот излезе со проекција пред граѓаните излезе со ветување дека секој година стапката на вработувањето ќе ја зголеми, ако првата 1999 година беше 26% до 2002 година, на крајот од својот мандат стапката на нови вработувања требаше да биде 20%. А видете што ни се случува? Овие се навистина официјални податоци кои што произлегуваат од извештајот на Републичкиот завод за вработување и во него прецизно, ова е најновиот извештај стои дека Македонија во февруари 2001 година имала 355.846 невработени, а дека на крајот на февруари 2002 366.257, или нешто повеќе од 10 илјади дополнително невработени лица. Па се поставува прашање тогаш каде е онаа темна бројка за која што говореше министерот. Јас затоа барав на почетокот на своето кажување министерот да биде присутен и навистина да отвориме некој дијалог околу ова. Ако речеме е проблемот во евиденцијата. Министерот посочи како еден од проблемите да биде евиденцијата на невработените. Тогаш за 3,5 години Владата навистина имаше можност, имаше и време да ја направи таа евиденција, особено ако се знае дека во сите сегменти на државниот систем инсталирани се луѓе од владеачките партии. Значи тоа можеле да го направат, ако се работи за пречистување на евиденција. Според тоа, јас сакам само да подвлечам дека овој закон навистина решава еден многу битен проблем, стимулира вработување и допринесува на посреден начин допринесува да нема вработување на црно, а вработувањето на црно има мултипликативно негативно дејство врз свеста и психологијата, меѓутоа, пред се врз судбината на луѓето кои што остануваат без работа. Замислете човек кој што чека 10 години работа по дипломирањето, над 30 години ниту еден од фирмите не прима ново вработен човек бидејќи му е стар, тој човек нема шанса да дојде до пензија, нема објективна шанса, уште ако работи на црно не му се плаќаат давачките за пензиско и социјално осигурување, едноставно нема шанса да ја достигне законската можност во редовни услови да оди во пензија. Значи, имаме страшно голем хендикеп со младите луѓе. Уште повеќе во ваква ситуација младите луѓе иако не го третираме проблемот на вработување во целина, само неколку аспекти, уште повеќе тие млади луѓе започнуваат масовно да се селат. И, Македонија добива навистина загуба по два

основа, ем троши државни пари за школување на децата, на туднетите, ем нивното знаење и способност не може да го вгради во нашиот развој, туку развиваме други земји. Според тоа поддржувајќи го овој закон сакам сепак да апелирам дека на Република Македонија и е потребна една комплементарна стратегија кога станува збор за вработувањето, а ова е само еден сегмент што треба да биде содржан во таа стратегија за да Македонија не се соочува со најсериозниот проблем, кој што го деградира човекот и како индивидуа и целокупниот негов труд вложен во неговото надградување и во неговото школување.

ИЛИЈАЗ ХАЛИМИ:

Има збор г-динот пратеник Билал Љуџии.

БИЛАЛ ЛУЏИИ:

Колеги пратеници, господа од Владата, сакам да го соопштам ставот на пратеничката група на ДПА во однос на овој закон. Ние секако дека ја свативме и ја почитуваме грижата на Владата за макроекономската политика. Но, во овој случај што се однесува до Законот за изменување на Законот за исплата на платите во Република Македонија, со Предлог на закон што е предложен од страна на господинот Талевски, ќе го поддржиме. Иако има многу причини, но, савдо една ќе потенцирам, со овој закон нема да има големо опфаќање на средствата од буџетот. За разлика од предлагачот на овој закон, ние предлагаме законот да важи од денот на донесувањето, а не како што се предлага од страна на предлагачот од 1 јануари.

ДАНИЛО ГЛИГОРОВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги, расправаме за една тема која што може би во овие четири години досега и не дошла како тема за расправа. Имено, расправаме за обид да се измени еден закон со кој што ќе има можност платите на некои вработени во некои фирми, поточно на фирми кои што биле купени од странски сопственици со над 51% да имаат можност да бидат зголемени. Овој закон би рекол дека најмногу ќе има рефлексија врз платните односи, односно платите во Македонски телекомуникации, иако можеби и некои други фабрики, дали Цементарница, веќе незнам кои други што беа приватизирани во изминатиот период каков е соодносот со државата, меѓутоа, најмногу би имал ефект кон македонски телекомуникации, а можеби и некои други фирми. Јас ќе го поддржам овој закон бидејќи исто така сметам дека навистина со

начинот на кој што работи сега македонски телекомуникации како модерна компанија, стилот на работење навистина можеме да го гледаме секојдневно и во јавноста и со начинот на настап кон пазарот и со зголемувањето на бројот на претплатници и воопшто односот новите менаџери и новиот стил на работење. Во овој дел јас би сакал, имаме една реакција, имано пратеникот Бузлевски исто така спомна дека навистина еве, таа компанија прави профит, меѓутоа, тоа го кажа во еден негативен контекст. Имено, го кажа во контекст дека ете, врз грбот на граѓаните таа голема компанија прави профит, а е монопол во државата итн. Точно е тоа дека е монопол, точно е дека прави профит и точно е дека прави поголем профит отколку што беше порано пред да биде приватизирана. Меѓутоа, во целата таа работа навистина човек треба да биде самокритичен, или пак од еден друг аспект да согледа една хипокризија, хипокризија во однос на тоа кој, кога, што донел, какви закони носел во минатото и после или да ги критикува, или едноставно да ги прифаќа тие закони. Имено, законот, сегашниот закон што вели дека монополот на телекомот ќе биде укинат во 2004 година во фиксната телефонија, или пак монополот во мобилната што беше можност уште од 2000-та, беше донесен од Владата да партијата на г-динот Бузлевски. Тука е хипокризијата. Сега настапува предизборна кампања и сега ние пробуваме да се додвориме до гласачите и народот дека многу жалиме за нивната тешка судбина итн. Политички тоа е во ред, ама работата е дека сепак тоа побудува одредена реакција барем кај некои од пратениците кои што би сакале, еве, како мене да напомнат за некои работи кои што се како факти. Значи, хипокризијата е во оној дел на контрадикторноста. Една Влада одела, го сработила тој закон, ние го прифативме и ние мислиме дека и тој е добар закон. И ние мислиме исто така дека добро беше тој потез што го направивме со продажбата, иако многу беше контрадикторно овде во Собранието што се зборуваше: добро е, бидејќи ако ја погледнете светската цена на телефоните сега, ако ја погледнете во декември 2000 година кога легнаа парите, ќе видите пад за 90%. Тоа беа милијарди долари. Милијарди долари пад на сите акции, на сите телекоми во светот. Имено, ние го одбравме можеби тој врвниот момент тоа е едната работа, а другата работа мислам дека колку год еве можеме да критикуваме, да формираме и комисији како сме трошеле пари, можеме и да насочуваме вака да ги трошиме или онака од Телекомот, меѓутоа сепак сметам дека

голема улога одиграа во опстанокот на државата тие 700 милиони платени од Телекомот при ланската кризна ситуација. За опстанокот на нашата Македонија тие пари одиграа голема улога. И затоа тука ја имам таа забелешка кон колегата. Инаку како што спомнав овдека беа кажани многу работи кои што од еден и политички, меѓутоа може да се рече дури и филозофски аспект јас ги прифаќам и аргументите на господинот Тито Петковски, да дебатираме за може да речеме, или за Законот за вработување, што ние го укинавме и така натаму. Прашањето дали е на место сега се, или ќе користиме да речеме говорницава да си кажуваме некои работи кои што можат вака или онака да се интерпретираат, ама работата, дека, дискутираме за овој закон за зголемување на платите иако можеби несреќно, така беше спомнат и еден друг закон за укинување, односно укинувањето на Законот за поттикнување на вработувањето.

И на крај, еве уште една забелешка, тоа го забележувам можеби во последните неколку седници што ги имаме, колегите од СДСМ многу често ја цитираат програмата на ВМРО-ДПМНЕ, што мене лично навистина ми е драго. Има место да кажете да, ова не сте го исполниле, ова сте го исполниле малку, ова сте го исполниле скроз или неznam. Во ситуација јас лично сметам кога се наоѓа една држава во економска криза и наследена и од соседството и од внатрешни работи и од моменталните ситуации и односи во позиција и опозиција, воопшто во државата, моето лично мислење е дека единствено со сеуште вака еден правец што спомна колегата Петковски, центар десно или центар лево сили. Јас сметам дека во овој момент навистина сеуште е потребно таа центар десно филозофија на консолидирање на капиталот, на консолидирање на приватната инцијатива за да тргнеме понатаму напред е потребна, и дека во следниот период без разлика која структура на власт ќе дојде, мислам дека центар десно идеологијата треба барем во следните четири години да продолжи да ги дозаврши сите реформи за Македонија потполно да застане на нозе. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Данило Глигороски.

За куса реплика се јавува господинот Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Добро, еве, сосема кратко на колегата Глигороски, бидејќи критикувајќи ме мене тој практично си ја искажа својата желба за наредните избори, нели да остане ВМРО и понатаму на власт. Но јас бев многу прецизен во своето кажување. Реков дека користам било каков повод кога се расправа за проблемот кој макар и странично го додирнува проблемот на вработувањето. А како пратеници немавме можност по многу прашања кои што ќе одат во функциата на решавањето на овој проблем да расправаме по теми што ни ги нуди Владата. Ве молам ние мора да изнудиме начин тема за овој проблем да се проговори многу покомплементарно, бидејќи ако имаме 366 илјади невработени, ако имаме 247 илјади пензионери, или како што некој пресметал 10 вработени издржуваат 14 пензионери и 15 невработени, тоа го нема никаде во Европа. Нема слична земја на Македонија. Нема. Дефинитивно. Зарем тоа не е црвено светло за кое што ќе треба власта да расправа. Да понуди некоја визија бидејќи едноставно граѓаните на Република Македонија не само се депримирани, безнадежни, изгубени, дека можат да најдат решение за основниот социјален проблем, кој што мултипликативно позитивно ќе се одрази и врз вкупната состојба во државата и ќе ги задржи луѓето во Македонија. Затоа јас проговорив пред се за потребата на оваа тема Владата и власта да посвети многу поголемо внимание. И затоа барав министерот да биде тука. Можеби посредно, по некоја точка која што директно не се однесува на вработување, меѓутоа, додирнува, Прашања кои што можат да значат мотив повеќе за зголемување на вработувањето. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам.

Сигурно реплика на реплика господинот Данило Глигороски.

Повелете.

ДАНИЛО ГЛИГОРОСКИ:

Многу често ја допираме темата за укинувањето на Законот за вработување, што своевремено СДСМ го донесе и еве ако сакаме веќе и од тој аспект да ги гледаме работите.

Мислам дека прва работа што тој закон имаше голема внатре основа да биде неуставен,арно ама такви беа приликите и Уставниот суд не ја покрена нити пак ја оцени уставноста. Знаете зошто? Затоа што тотална дискриминација на фирмите имаше. Едни што плаќаат даноци за своите

вработени а други што тогаш можеа да примат и да не плаќаат даноци за своите вработени. Во други земји можеби се прават други закони, ама никогаш не се носи таков дискриминаторски закон. Едно од работите што беше причина да речеме, да се укине, во ситуација кога навистина вие сакате да ја таа консолидирате и приватната иницијатива, не се консолидира со тоа што едни ќе речете дека еве вие ќе треба да плаќате бидејќи државата мора да живее од даноците, а вие другите нема да плаќате придонеси или даноци за тие вработени. Така не се прави. И затоа да речеме, една од тие работите на времето што ја дебатиравме беше таа дубиоза во тој закон.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Данило Глигороски. Повторно г. пратеник Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Јас сакам само да ве потсетам г. Глигороски, која беше основната причина за укинувањето на тој закон. Во образложението пишува дека Владата ќе изготви целосна стратегија за решавањето на прашањето на вработувањето. Тоа беше основниот мотив и основното образложение што го слушнавме од министерот за труд и кое што стои во образложението за укинување на тој закон. Каде е таа стратегија?

Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ.

Му благодарам на пратеникот Петковски Тито. Има збор г, пратеник Бошков Јордан.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Почитуван г. потпретседател, дами и господа,

Јас овој проект кој го понуди колегата Талевски, сакам да го поддржам и накусо сакам да ги кажам некои од причините. Не дека оваа иницијатива заслужува посебна пофалба, но сметам дека во работењето на работниците, потребно е да им се отворат, ако не друго, барем надежите. Со тоа што ќе се симне уделот на општествениот капитал од 70% на 50% или 51% т.е. во фирмите каде што уделот на општествениот капитал е толку висок, за да може фабричкото раководство да располага со исплата на платите, мислам дека нема да се направи штета во макроекономските проекти, кои Владата на одговорен начин ги зацртува и нормално ги спроведува. Успешно или не, тоа е друга работа. Опозицијата може да

има забелешки, некои елементи од тоа стојат, но конкретно на грбот на овие вработени кои се во фирми, каде што општествениот капитал е доминантен, мислам дека не треба да се печалат поени. Дали навистина ќе дојде пак до исплата на поголеми лични доходи или поточно плати и тоа е за мене под знак прашање, иако би било дел од одговорното однесување, дополнително да се следи имплементацијата на ваквата регулатива и што тоа повлекло и каде буџетот навистина трпел товари. Моето мислење е дека до такво нешто нема ни да дојде, туку напротив оние фирми кои засега беа толерирани и не беа ликвидирани и на некој начин кај нив се плаќаа социјалните придонесе, се овозможуваше одење на лекар, за жал, некогаш со задоцнување, но сепак, какво такво тие фабрики, веројатно, некои од нив ќе можат нешто на своја рака да преземат и да покажат подобри резултати во случај раководството на фирмата да има одврзана рака околу наградувањето на вработените. Без да ги преценуваме дострелите на овој проект, убаво е да го поддржиме и понатаму да не водиме дебати околу тоа што било пред десетина години и зошто е ваква економијата, иако тоа е одговорно да се отвори, но мислам не во рамките на овој проект. Ова заслужува внимание и поддршка.

Јас би имал една забелешка до предлагачот, едноставно да го подобри како свој амандман тоа да го направи, отколку другите колеги да пишуваме, процентниот износ од 51 непотребно така стои, мислам дека и сосем е изводливо, а и граматички е коректно да пишува 50. Тие компании каде што општествениот капитал е над 50%. Со тоа и една така мала нејаснотија би била, исто така, расчистена.

Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Јордан Бошков. Има збор пратеникот Гошев Петар.

ПЕТАР ГОШЕВ:

Почитувани колеги, господинот Александар, сакајќи, несакајќи покренува многу крупно прашање. Не е ова прашање само за фирмите што имаат сопственост од 51 до 70% да бидат ослободени од административната забрана за самостојно одлучување за зголемување на платите, туку прашањето го зафаќа проблемот на

вкупното водење на политиката на плати во Република Македонија како дел, како компонента на макроекономската политика.

За тој конкретен предлог има аргументи и за и против. Овде слушнав поддршка од министерот дека би прифатил решение од први јануари 2003 година. Тоа веднаш отфрлете го, затоа што нема никаков резон. Да одлучува овој состав за тоа каква економска политика ќе води идната влада, навистина е депласирано. Кога ќе дојде таа нова влада, таа ќе понуди нова економска политика или друга економска политика и таа тогаш ќе носи одговорност за таа економска политика. Прашањето е сега или не да се прифати ваков предлог. Затоа, тоа е крајно сериозно и тоа зборува независно од тоа кој ќе состави идна влада, дали ВМРО-ДПМНЕ или другите. Тоа е апсолутно депласирано.

Второ, прашањето е дел од вкупната макроекономска политика и е важно прашање. Тоа не е така ситно прашање кое што во моментот тангира една или две фирми, три фирми итн, иако точно не знаеме бидејќи нема во образложението, ниту во образложението на министерот прецизни податоци за тоа колкав број вработени, со која маса на плати би потпаднала под овој закон, за да видиме какви евентуални реперкусии би имало тоа на вкупната количина на зголемена маса на плати. Тука таков аргумент немаме. За жал во моментот ни јас го немам проверено, иако тоа многу ми помогнало. Ако се работи за мал износ на сума на плати односно на вработени што би биле ослободени од административната забрана, можеби и не е така страшно, можеби и не е лошо, можеби е и добро да се прифати овој предлог. Ако е поголема бројката на фирми, на вработени, тогаш тоа сигурно ќе има реперкусии врз макроекономската политика, врз ценовната ситуација, врз инфлацијата, врз макроекономската стабилност. За жал, повторувам, го немам тој податок во овој момент и затоа не е туку така едноставно да се одлучува.

Она за што би водел сметка јас лично и она за што би можел да поддржам образложение на министерот од оваа влада е дека макроекономската стабилност, секако, треба да биде бранета и одбранета. И се што ја руши макроекономската стабилност, но велам треба да се измери прецизно дали овој предлог ја руши или

не. Без податоци тоа не може во моментот прецизно да се каже.

Макроекономската стабилност се брани со најмалку три основни мерки. Едната е со монетарната политика. Ние, главно, ја браниме со монетарната политика, со прашалници дали е тоа најдобро одмерена, не е, има стручњаци што мислат дека треба да биде помалку рестриktivна итн, но соборувањето на инфлацијата или држењето на инфлацијата го имаме најмногу благодарение на монетарната политика, на она што го прави Народната банка на Република Македонија и се разбира советите и притисоците на меѓународниот монетарен фонд за тоа. Макроекономската стабилност се брани со фискалната политика и тука за среќа не држат под извесна контрола, но тој инструмент може да биде од поголема помош, отколку што е, за да имаме пофлексибилна монетарна политика и таа да не влијае, како што некој тврдат, на стопанскиот раст на вработувањето итн.

Третата мерка е контролата на платите. Главно, тие се три инструменти. Меѓутоа, нашата политика на плати се претвора во мошне контра продуктивна и затоа ние треба да имаме целосна дискусија за тоа прашање и целосен пристап од Владата, затоа што од една страна Владата со лимитирањето на платите влијае позитивно врз макроекономската стабилност, а од друга страна контрапродуктивно дејствува врз вкупната ситуација. Зошто дејствува контра продуктивно и зошто треба подлабоко да се размисли?

Прво, се контролира со закон платите на вкупната администрација. Ние имаме веќе речиси десетина години закон за не зголемување на платите на државната администрација на Република Македонија. И, ако споредите плата на државна администрација, износите се од пред 10 години. Потоа, еве, се контролираме неприватизираниот дел од стопанството, па се контролираше сега овој дел меѓу 51 и 70%. Меѓутоа, оваа политика истата влада ја руши и преку тоа рушење контрапродуктивно дејствува на целокупната економска ситуација. Како ја руши оваа политика на плати и како таа се превора во нејзина контрапродуктивна улога.

Прво, вие знаете дека платите на функционерите не се држат на исто ниво. Се држат на номинално исто ниво,

меѓутоа, измислуваме разни паушали за да ги зголемиме платите. Еве, по таа логика и претседателот на државата бара да му се зголеми паушалот и тоа 2 пати или 3 пати повеќе да изнесува од самата плата. И, разни други надоместоци и на тој начин броиме исти плати, ама не и исти исплати за лични надоместоци. Така, политиката се изигрува наместо отворено да се отвори прашањето и да се каже со овие плати не може, меѓутоа, пак со кои извори може, тоа е друго прашање.

Понатаму, како се руши политиката на плати. Политиката на плати се руши и со тоа што платите на оние јавни административни работници кои што се крајно демотивирани не се зголемуваат. Тие ги немаат функционерските привилегии за паушали итн. Јас на е политиката дека треба да се намали фондот на плати на целата администрација во структурата на буџетот. Тоа не се прави, платите стојат, меѓутоа, се зголемува бројот на вработените во државната администрација наспроти утврдената политика и на тој начин добиваме зголемување на вкупната маса на плати во буџетот на Република Македонија. Ние, во 2002 година во буџетот констатиравме дека платниот фонд од буџетот на Република Македонија ќе изнесува цели 18 милијарди денари заедно со уште една друга ставка, набавка на стоки и услуги што ќе ги врши во 2002 година Владата, имаме повеќе од половината буџет за тие две ставки. Е, сега, платите ги држиме на административните работници, бројот на администрацијата не го намалуваме, затоа што тука има пробиви политикански нешта, партиски интереси, лични интереси итн, и на тој начин ние имаме дар мар во политикат на плати. Имам крајно демотивирана администрација и немаме вистинска одбрана преку политиката на платите, држење на макроекономската стабилност и така товарот од таму, преку изигрувањето на политиката на платите, на онаа јавно декларирана, се префрла на монетарната политика и делумно, бидејќи кај фискалната политика не сме консеквентни, не сме дисциплинирани доволно, па постојано не тераат странците на фискална дисциплина, а не ние самите да почувствуваме дека тоа треба да се направи. Затоа, прашањето на платите се претвора во крајно контрапродуктивно, затоа што масата на плати како структура, како процент на учество се зголемува. Осумнаесет

милијарди за последниве 2-3 години од 15 милијарди на 18 милијарди се зголемени платите на јавната администрација како маса, а во исто време платите се никакви,

демотивирачки и луѓето не можат со тие плати да работат како што треба, затоа што наместо 51 илјадна администрација да имаме, имаме 90, 100 илјадна администрација, демагогија, една декларирана политика, друга се остварува. За тоа одговорна е Владата, одговорни се надлежните министерства, одговорен е и тој министер што во моментот не е овде присутен. Така не се води политика во една држава. И, кога сме кај законот, значи, зависи прво колкав е процентот, бројката на фирми и на вработени што треба да се ослободи. Инаку, следува прашањето како аргументи за, кога се фалиме колку фирми сме приватизирале, тие фирми што се над 51% приватизирани ги броиме во бројката приватизирани фирми. Таму доминира приватниот капитал. Дали е расцепкан на вработените или е поконцентриран, тоа е друго прашање. Ако фирмата е приватизирана, а сега во случајот ги третираме како државни претпријатија, не како приватни претпријатија, значи спротивно од она што го ставаме во извештаите за приватизацијата, тука имаме јасна недоследност.

Но, следи и следното прашање, кој е одговорен за состојбата во тие претпријатија што имаат приватна сопственост од 51 до 70%. Дали е одговорна државата, дали е одговорен менаџерскиот тим, управниот одбор кој што 9 формиран со доминантно мнозинство на приватниот капитал. Државата не е одговорна, а за целокупната состојба во претпријатието на крајот е одговорен тој менаџерски тим избран, главно, врз одлуката на приватните сопственици таму. Значи, овој аргумент е во прилог на овој закон. Но, треба да ја разгледаме, реков, од сите страни вкупната политика на плати во Република Македонија, на целата администрација, затоа што ние квалитетна администрација нема да имаме. Затоа што нема простор за зголемување на платите на волкав број на вработени. Затоа што треба бројот на вработени таму да се намали. Да им се качи платата на тие луѓе. Затоа што меѓународниот монетарен фонд на кој што се вадиме во секоја прилика не го интересира колкава е точно платата, го интересира масата на плати. Него го

интересира тоа. Ако гледа дека немате пари во буџетот за да остварите буџетска рамнотежа, тој ви вели држете ги платите. Ако го зголемувате бројот на вработените, тој ви вели немате право да ја зголемите масата на плати, бидејќи ќе ги разрушите макроекономските биланси и ќе произведете макроекономска нестабилност, ќе го поттикнете растот на цените. Потоа, растот на цените ќе го поттикне промената на курсот, ќе предизвика нестабилност на денарот итн, што значи работите се врзани и треба да се разгледаат од сите можни аспекти. Инаку, идеата да важи од 1 јануари 2003 година е сосема, уште еднаш да повторам депласирана, но овде во одбрана на политиката на плати да го чуеме министерот со сите аргументи. Зошто едно приватизирано претпријатие кое што го третираат како приватизирано претпријатие преку разните бројки за оценката на степенот на приватизацијата, сега државата сака. Зошто, на пример, оние што се со 71% се слободни, а зошто оние со 69% не се слободни за формирање на политиката на плати врз основа на нивната одлука, бидејќи тие носат одговорност за состојбата во фирмите. А, состојбата на фирмите може многу да зависи од политиката на плати. Значи, тоа се тие аргументи што сакав да ги посочам при размислувањето за оваа проблематика.

Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Гошев Петар. Има збор пратеникот Чифлиганец Ванчо.

ВАНЧО ЧИФЛИГАНЕЦ:

Почитувани колеги пратеници, почитуван потпретседателе,

Ја користам можноста да одговорам на некои прашања, бидејќи како пратеници и како партија на која припаѓам, СДСМ, пратеникот Данило Глигоровски изрече некои квалификации што мислам дека најмалку држат.

Јас би сакал коллегата Данило Глигоровски да го прашам кога зборуваше за Телеком, дали зборуваше како член на Управниот одбор или ги штитеше интересите на Владата или на приватизираната компанија Телркoм? Мислам дека повеќе се удвараше на менаџерскиот тим на Телеком отколку на сопствената Влада на која припаѓа и интересите на Македонија.

Беше спомнато дека успешноста на Телеком била повеќе во тој момент, мала, а во овој момент поголема. Господо, зошто така се залажуваме кога на денот на приватизирањето на Телеком беа ниту повеќе, ниту помалку околу 200 милиони марки имаше профит. И, ако помина повеќе од година, годинаипол, значи до сега истата компанија создала профит поламилијарда марки. Денеска треба, колегата со целосен респект, да не принуди да аплаудираме на една продажба на едно најуспешно, профитабилно претпријатие не во Македонија, не на Балканот, туку во Источна Европа. Ние продадовме златна кокошка. Вие знаете, како пратеници, јас како пратеник Ванчо Чифлиганец и како партија СДСМ имавме јасни ставови за продажбата. Еден од ставовите при продажбата беше, доколку се донесе одлука за продажба на едно такво профитабилно претпријатие, парите да се насочат за нови капацитети, нови технологии, нови производи што ќе овозможи да се намали трговскиот дефицит со заеднички именител, невработеноста да се намали вработеноста да се зголеми. Еве, господо, помина година, годинаипол и две од тогаш, дали било кој денар, марка, долар, фунта или било која странска валута ја насочивме од страна на приватизацијата кон нови технологии? Не сакам повеќе да должам во таа смисла, мислам дека на планот на поттикнување на вработувањето повеќе години, а посебно во овие триипол години, господо, Вие од Владата, ништо не направивте.

Затоа Ве молам, покрај тоа што зборуваме со аргументи, треба некогаш да бидеме самокритични како пратеници, многу не влијаевме на Владата токму на вработувањето, нови производи, нови технологии од средства што беа од приватизација на претпријатијата.

Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Чифлиганец Ванчо.

За збор се јави пратеникот Талевски Александар.

АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани претставници на Владата, почитувани колеги пратеници,

Со оглед на тоа дека јас сум предлагач на законот, сакам да укажам на неколку работи при крај на општата расправа, да потенцирам околу неколкуте

најавени можности овој закон да влезе во сила на 1 јануари 2003 година.

Тоа го отфрлам најодговорно и ги повикувам моите колеги да го погледнат членот 2 каде што пишува дека овој закон влегува во сила од денот на објавување во Службен весник. Така што јас апелирам до колегите пратеници да го подржат овој Предлог закон така како што е напишан. Да не се плаши било кој дека ова парламентарно мнозинство ги насочува или ги определува идните делувања на некоја идна Влада во Република Македонија. Значи би почнало да важи од денот на објавувањето. Исто така, во изјавата, како заменик координатор на пратеничката група на ДПА, ова го потврди г-динот Биљал Љутвију.

Исто така, сакам да потенцирам дека дискусиите на некои пратеници за поврзување на две точки, број 13 и 14 каде што провејуваше една мисла на воведување таканаречена урамноловка, би сакал да потенцирам дека ние, како Влада треба пред се да обезбедиме здравување на стопанството и стопанските системи самиот и исклучиво врз база на пазарните законитости. После тоа, како резултат на здравување на стопанството во РМ би дошло и зголемувањето на платите кај буџетските корисници.

Должен сум да напомам дека не можеме така директно да напаѓаме дека со оваа мала промена во Законот за плати, за исплата на плати може да се доведе до одредени инфлаторски движења, затоа што на тој начин фактички се врши негирање на сите контролни и пазарни услови што важат за секое пазарно стопанство, што самото по себе ги моделира овие начини на работење. Не треба да се заборави дека банкарското систем во земјата од каде би можеле да се повлечат пари за исплата на незаработени средства е релативно добро реформиран и со многу поголема контрола од Народната банка на Република Македонија. Од своја страна тоа во голема мерка ги намалува или ги оневозможува лошите пласмани.

За крајто ми останува да ги повикам колегите пратеници да дадат подршка на овој Предлог закон.

Благодарам

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Талевски Александар.

Дали некој друг бара збор?
(Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор,
го заклучувам претресот.

Собранието го усвојува
Предлогот за донесување на закон за
изменување на Законто за исплата на плати
во Република Македонија.

Пред да гласаме, ги молам
службите да ги повикаат пратениците да
влезат во салата, бидејќи е очигледно
дека немаме доволен број на пратеници за
гласање.

(Пратениците влегуваат во сала)

Констатирам дека имаме
потребен број на пратеници во салата и
можеме да преминеме на гласање.

Процедурално збор побара
пратеникот Краљевски Чедомир.

ЧЕДОМИР КРАЉЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе,
почитувани колеги,

Денеска ќе гласаме за законот
за изменување на Законот за исплата на
платите, кој што закон е предложен од
пратеникот Александар Талевски, член на
Пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ. Во
текот на досегашните дискусии можев
да изразам само едно задоволство што
дискутантите, особено дискутантите од
Пратеничката група на СДСМ изразија
една конструктивност и се доближија до
ставовите на предлагачот и ставовите на
Пратеничката група на ВМРО-ДПМНЕ.
Според тоа, јасно Ви е дека овој Предлог
закон наидува на општ консензус на
прифаќање и ние, како Пратеничка
група, ќе дадеме апсолутна поддршка на
овој закон.

Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на Краљевски
Чедомир.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 68 пратеници,
60 гласале за, 4 воздржано, а 4 против.

Констатирам дека заклучокот е
усвоен.

Дали Собранието го усвојува
предлогот на оваа седница да се претресе
и Предлогот на законот.

Ве молам да гласаме?

Вкупно гласале 65 пратеници,
од кои 55 за, 5 воздржани, а 5 против.

Констатирам дека е усвоен
предлогот на оваа седница да се претресе
и Предлогот на законот.

Отворам општ претрес по
Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор?(Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го
заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на
Предлогот на законот.

Продолжуваме со претрес по
текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го
заклучувам претресот по текстот и
Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме?

Вкупно гласале 64 пратеници, 59
за, 3 воздржани, 2 против.

Констатирам дека Собранието
го донесе Законот за изменување на
Законто за исплата на плати во Република
Македонија.

Минуваме на точката 15 -
Предлог за донесување на закон за
изменување и дополнување на Законто за
такса за привремен престој, со Предлог на
закон.

Предлогот за донесување на
законот, со Предлогот на законот и
извештаите на работните тела на
Собранието, Ви се доставени односно
поделени.

Отворам претрес по Предлогот за
донесување на законот.

Молам, кој бара збор?

(Министерот за образование
Ненад Новковски бара збор)

Повелете г-дине министре.

НЕНАД НОВКОВСКИ:

Ве молам ако може да се гласа за точките
10, 11 и 12 за кои што се чекаше кворум,
што беа од Министерството за образование,
предлози на Владата.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Штом ќе завршиме со оваа
точка, ќе преминеме на гласање по трите
точки што ги спомнавте сега.

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го
заклучувам претресот.

На Собранието му предлагам да
го усвои следниов заклучок:

Собранието го усвојува
предлогот за донесување на закон за

изменување и дополнување на Законот за такса за привремен престој.

Ве молам да гласаме?

Вкупно гласале 66 пратеници, 63 за, 3 воздржани, против нема.

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на законот.

Ве молам да гласаме?

(Пратениците гласаат)

Изгледа ќе мораме да го повториме гласањето уште еднаш. Бидејќи вкупно гласале 53 пратеници, што значи дека гласањето не важи.

Ве молам, уште еднаш да го повториме гласањето, а пратениците кои се надвор нека влезат во салата.

Вкупно гласале 61 пратеник, 59 за, 2 воздржани, а против нема.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Отворам општ претрес по Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на закон.

Законодавно-правната комисија поднесе амандман на член 2 став 2. Отворам претрес по амандманот на член 2 став 2 поднесен од Законодавно правната комисија.

Со овој амандман се согласил повереникот на Владата. Го молам претставникот на Владата да се произнесе.

АЉОША БЕГОВСКИ:

Амандманот се прифаќа.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на законот.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 62 пратеници.

60 пратеници гласале за, 1 воздржан и 1 против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за изменување и дополнување на Законот за таксата за привремен престој.

Процедурално за збор се јавува пратеникот Чедомир Краљевски.

ЧЕДОМИР КРАЉЕВСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги,

Се наоѓаме на прагот на зачленување во Светската трговска организација. Како неопходен предуслов за зачленување во Светската трговска организација е донесувањето на еден пакет предлог закони кои во собраниската процедура се утврдени како точки на дневен ред, меѓутоа стојат одамна и чекаат на ред да одржиме седница. Еве сега имаме голема шанса тие пакет закони да ги донесеме сега во една би рекол забрзана процедура.

Предлогот се состои, точката 17, 18, 23, 24, 25, 26, 31, 32 и 33 да ги разгледаме веднаш по оваа точка што сега ја апсолвиравме.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Предлагам прво да гласаме по точката 10 - Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за средно образование, со Предлог на закон, а откако ќе гласаме по оваа точка тогаш ќе поминеме на точка 17 и се така по ред како што ги наброја господинот Краљевски.

Се враќаме на точка 10, Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за средно образование со Предлог на закон.

Бидејќи е заклучен претресот по предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за средното образование, на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за средното образование.

Молам, да гласаме.

Очигледно дека немаме доволен број на пратеници во салата бидејќи гласале само 51 пратеник.

Ги молам службите да ги пребројат пратениците во салата. Истовремено ги молам пратениците кои се надвор да влезат во салата за да можеме да гласаме.

Очигледно на некој од пратениците не им се работи.

Бидејќи неможеме да обезбедиме доволен број на пратеници за да продолжиме со работа, јас морам сега да ја прекинам седницата. Ќе продолжиме утре во 11,00 часот.

(Седницата прекина со работа во 17,30 часот)